

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

TÜRKİYE
YÜZYILI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN YÜZÜNCÜ YILI

EKONOMİK GÖRÜNÜM

Ağustos 2024

Son Güncelleme Tarihi: 09.09.2024

Not: Sunumda yer verilen veri, görüş ve değerlendirmeler, hiçbir kişi, kurum veya kuruluşa herhangi bir taahhüt içermemekte olup sadece bilgi amaçlıdır.

İçindekiler

A- MAKROEKONOMİK GELİŞMELER	3
B- MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM	20
C- DIŞ TİCARETTE GELİŞMELER	29
1) MAL TİCARETİ	30
2) ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ	43
D- YATIRIM ORTAMI	55
E- SERBEST BÖLGELER	61
F- İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU ve ÇOK TARAFLI TİCARET	67

A- MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

Temel Ekonomik Göstergeler

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
GSYH Artışı, Zincirlenmiş Hacim Endeksi , %	6,1	3,3	7,5	3,0	0,8	1,9	11,4	5,5	5,1
GSYH, Cari Fiyatlarla, Milyar TL	2.351	2.627	3.134	3.761	4.318	5.049	7.256	15.012	26.546
GSYH, Cari Fiyatlarla, Milyar \$	867	869	859	798	760	717	808	906	1.130
Nüfus, Bin Kişi	78.218	79.278	80.313	81.407	82.579	83.385	84.147	85.280	85.326
Kişi Başına GSYH, Cari Fiyatlarla, \$	11.085	10.964	10.696	9.799	9.208	8.600	9.601	10.659	13.243
İhracat (GTS, F.O.B.), Milyon \$	151,0	149,2	164,5	177,2	180,8	169,6	225,2	254,2	255,6
İhracat (GTS)/GSYH,%	17,4	17,2	19,1	22,2	23,8	23,7	27,9	28,1	22,6
İthalat (GTS, C.I.F.), Milyon \$	213,6	202,2	238,7	231,2	210,3	219,5	271,4	363,7	362,0
İthalat (GTS)/GSYH, %	24,6	23,3	27,8	29,0	27,7	30,6	33,6	40,2	32,0
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (% GTS)	70,7	73,8	68,9	76,6	86,0	77,3	83,0	69,9	70,6
Seyahat Gelirleri, Milyar \$	33,2	23,8	28,1	32,1	38,8	14,2	27,9	45,4	49,5
Doğrudan Yabancı Yatırımlar (Giriş), Milyar \$	19,3	13,8	11,2	12,5	9,5	7,7	12,9	13,7	10,6
Cari İşlemler Dengesi (Milyar \$)	-21,4	-22,2	-35,1	-14,6	15,0	-31,1	-6,4	-45,8	-45,0
Cari İşlemler Dengesi/GSYH, %	-2,5	-2,6	-4,1	-1,8	2,0	-4,3	-0,8	-5,1	-4,0
İşgücüne Katılma Oranı, %	51,3	52,0	52,8	53,2	53,0	49,3	51,4	53,1	53,3
İşsizlik Oranı, %	10,3	10,9	10,9	11,0	13,7	13,2	12,0	10,4	9,4
İstihdam Oranı, %	46,0	46,3	47,1	47,4	45,7	42,8	45,2	47,5	48,3
TÜFE, (On iki aylık ortalamalara göre değişim) (%)	7,7	7,8	11,1	16,3	15,2	12,3	19,6	72,3	53,9
TÜFE (%)	8,81	8,53	11,92	20,3	11,84	14,6	36,08	64,27	67,1
ÜFE, (On iki aylık ortalamalara göre değişim) (%)	5,28	4,3	15,82	27,01	17,56	12,18	43,86	128,47	45,7
ÜFE (%)	5,71	9,94	15,47	33,64	7,36	25,15	79,89	97,72	47,3

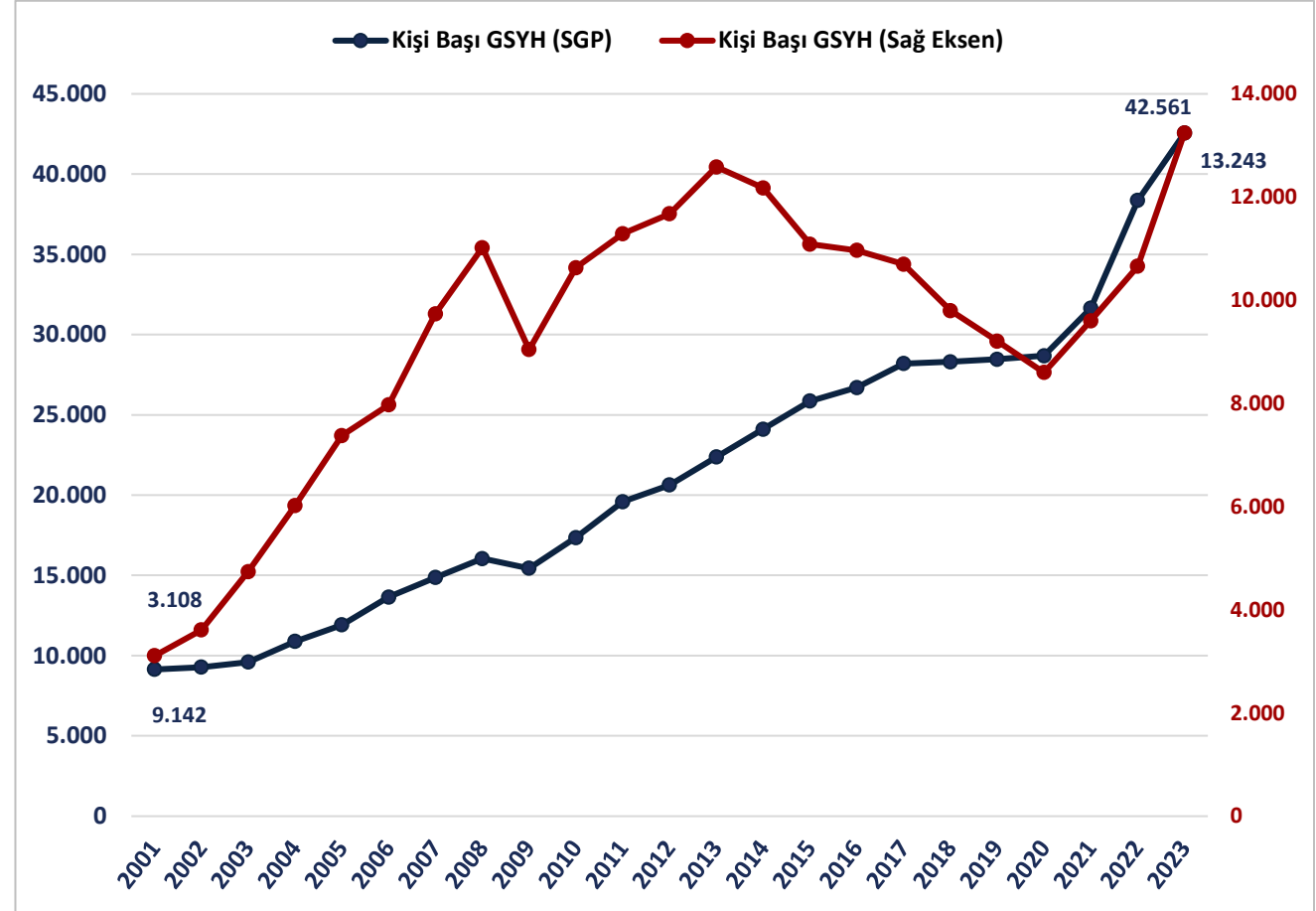
Kaynak: TÜİK, TCMB

MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

Kişi Başına Düşen GSYH

- Kişi başı Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYH), 2023 yılında, 2002 yılına göre 3,6 katına çıkarak 3.608 dolardan 13.243 dolara yükselmiştir.
- Satın Alma Gücü Paritesi (SGP) göre, 2023'te kişi başı GSYH, 42.561 dolar olmuştur.

Kişi Başına Düşen GSYH, ABD Doları

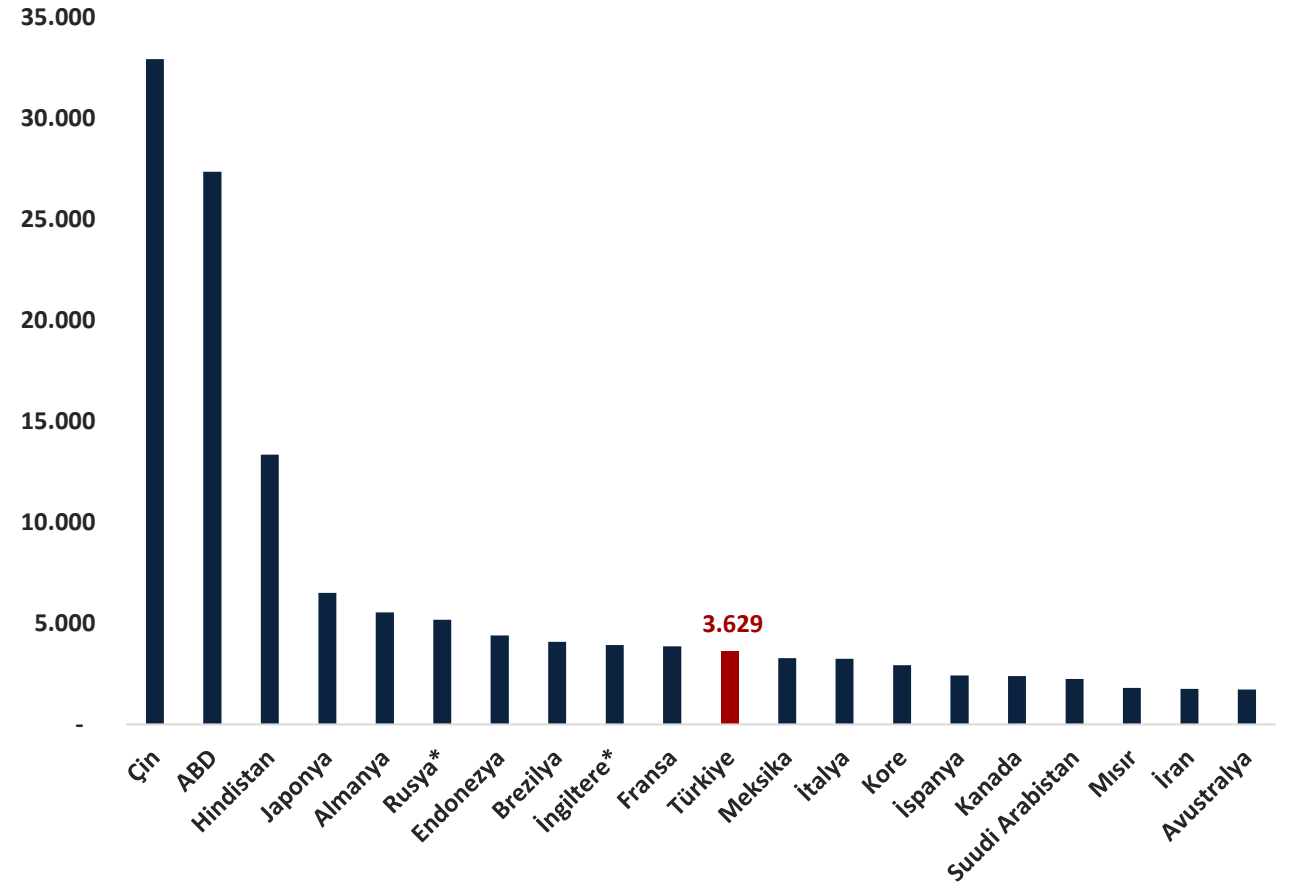
Kaynak: TÜİK

MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

Dünya'nın En Büyük 20 Ekonomisi

- 2023 yılı itibarıyla satın alma gücü paritesine (SGP) göre GSYH sıralamasında Türkiye, Dünya'nın 11'inci, Avrupa'nın ise 4'üncü büyük ekonomisidir.

Dünya'nın En Büyük 20 Ekonomisi (Satın Alma Gücü Paritesi, GSYH)

Kaynak: IMF

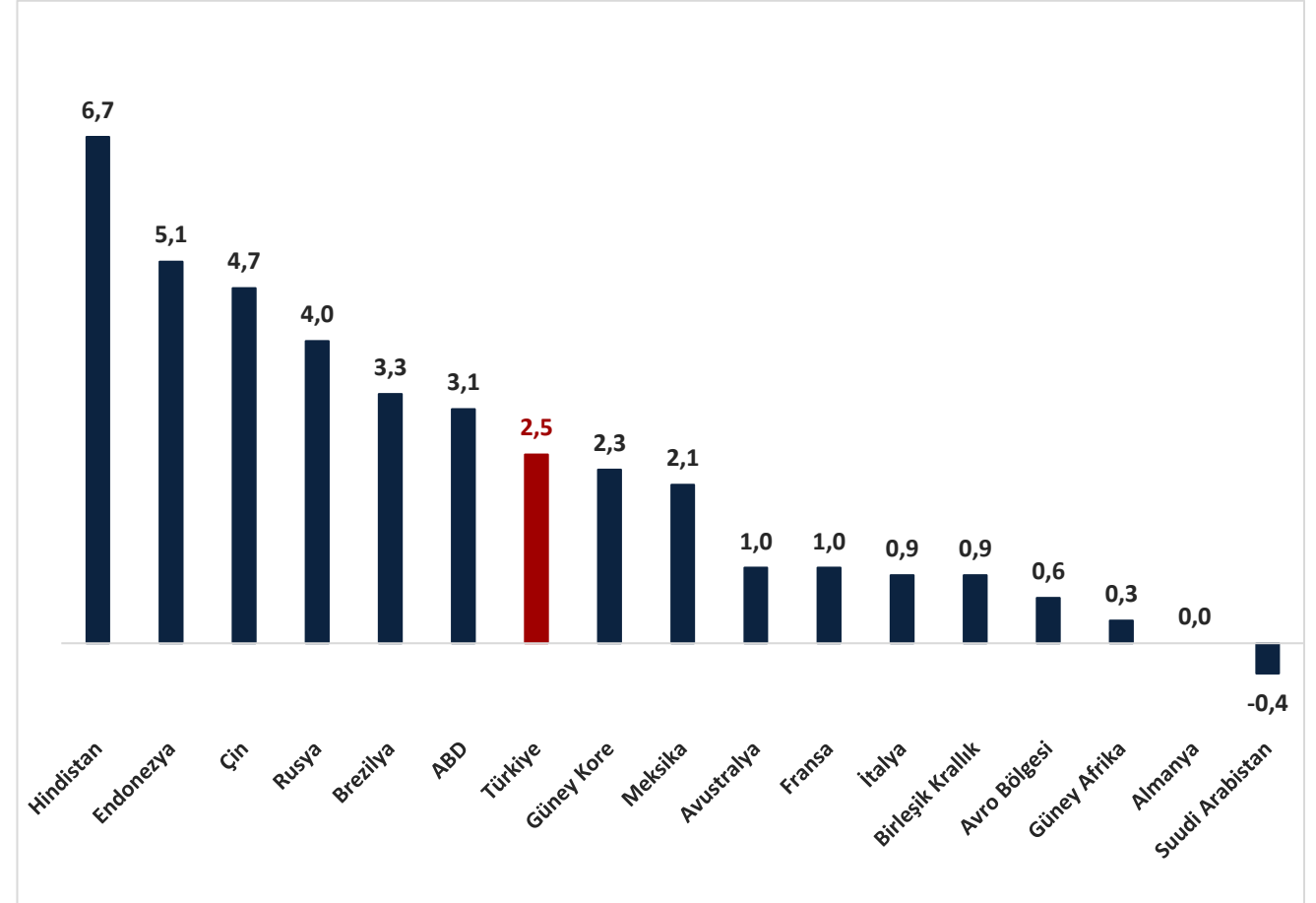
*İlgili ülke verileri 2022 yılına aittir.

MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

G20 Ülkelerinin GSYH Değişimleri

- Türkiye ekonomisi 2024 yılının ikinci çeyreğinde %2,5 oranında büyümüştür.

Verisi Açıklanan G20 Ülkelerinin GSYH Değişimleri (%) (2024 Ç2)

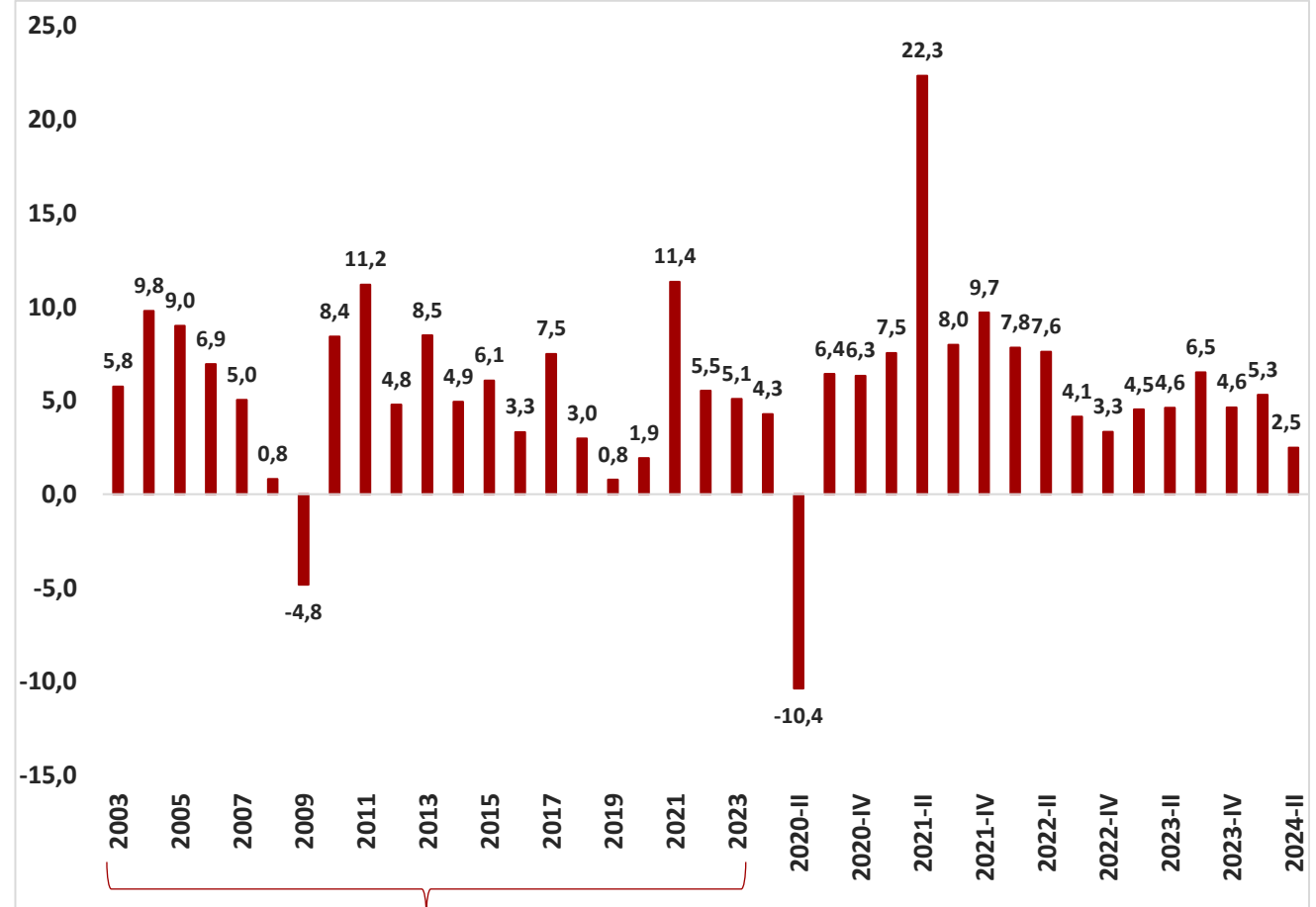
Kaynak: S&P Global, EIU, Eurostat, US BEA, Australian Bureau of Statistics

MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

Dönemler İtibarıyla GSYH Büyümesi

- Türkiye ekonomisi 2024 yılının ikinci çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre %2,5 oranında büyümüştür.
- 2003-2023 döneminde ise Türkiye ekonomisinde yıllık ortalama %5,4 oranında büyüme kaydedilmiştir.

Dönemler İtibarıyla GSYH Büyüme Oranları (%)

Kaynak: TÜİK

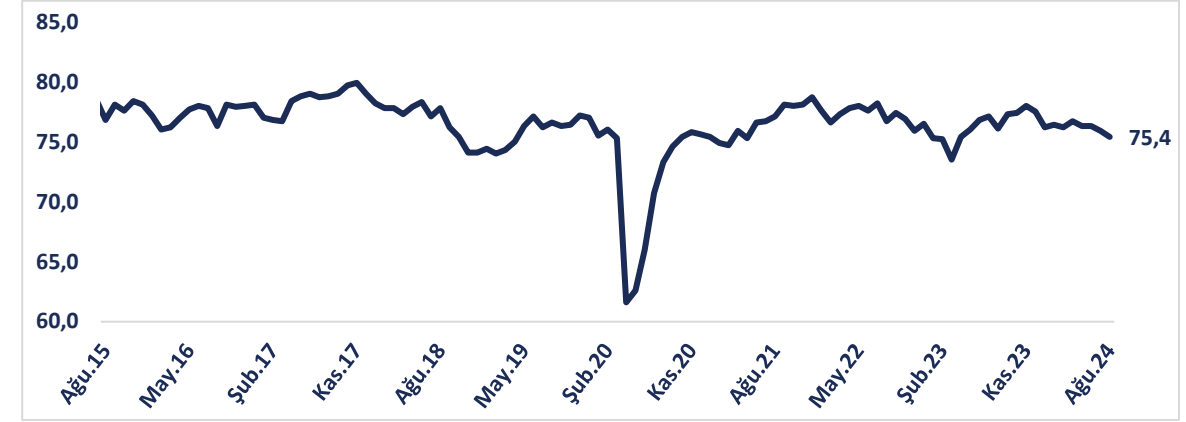
Yıllık Artışlar

MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

Sanayi Üretimi

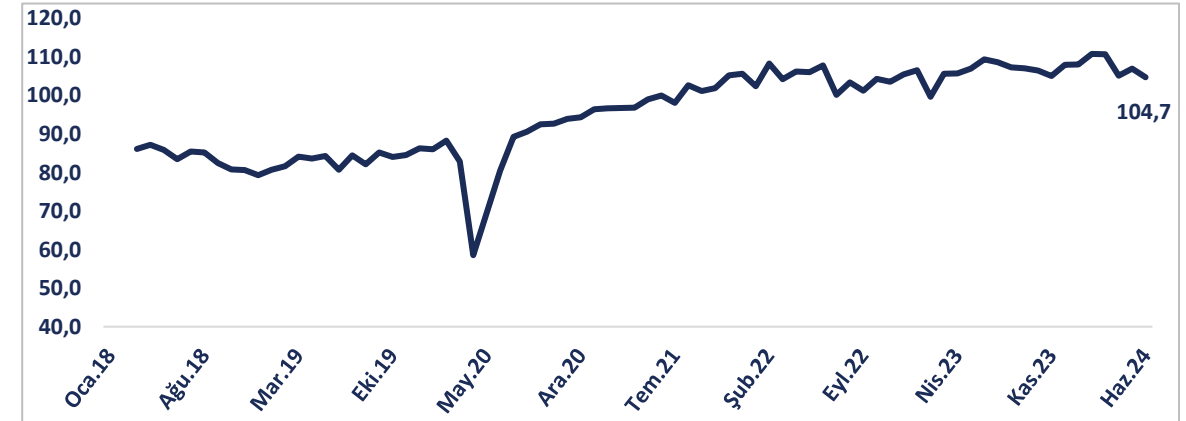
- 2024 yılı Ağustos ayında, İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı yıllık bazda 0,7, aylık bazda ise 0,5 puan azalarak %75,4 seviyesinde gerçekleşmiştir.
- 2024 Haziran ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretimi endeksinde bir önceki aya göre %2,1, takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretim endeksinde ise bir önceki yılın aynı ayına göre %4,7 oranında düşüş gerçekleşmiştir.

İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (%)

Kaynak: TCMB

Sanayi Üretim Endeksi*

Kaynak: TÜİK , *Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış Endeks (2021=100)

MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

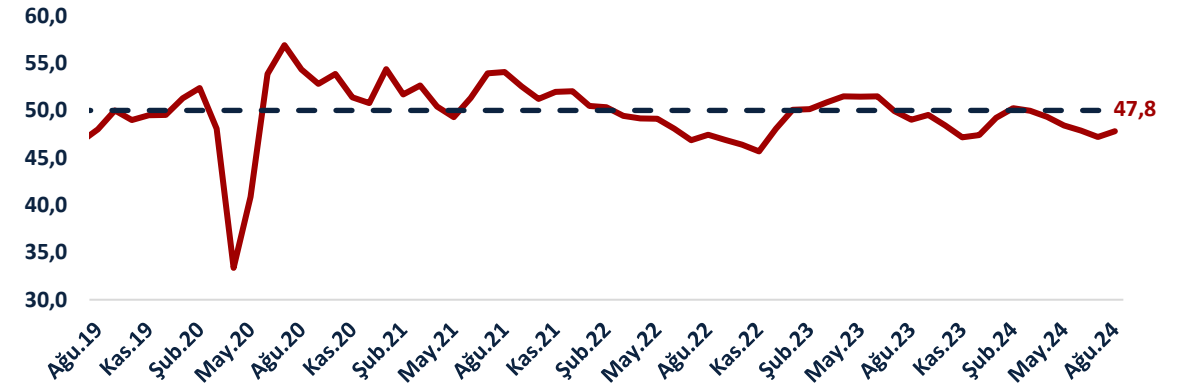
Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI)

- PMI, 2024 yılı Ağustos ayında 47,8 olarak gerçekleşmiştir.

- Yeni ihracat siparişleri endeksi Ağustos ayında 50,5 olarak gerçekleşmiştir.

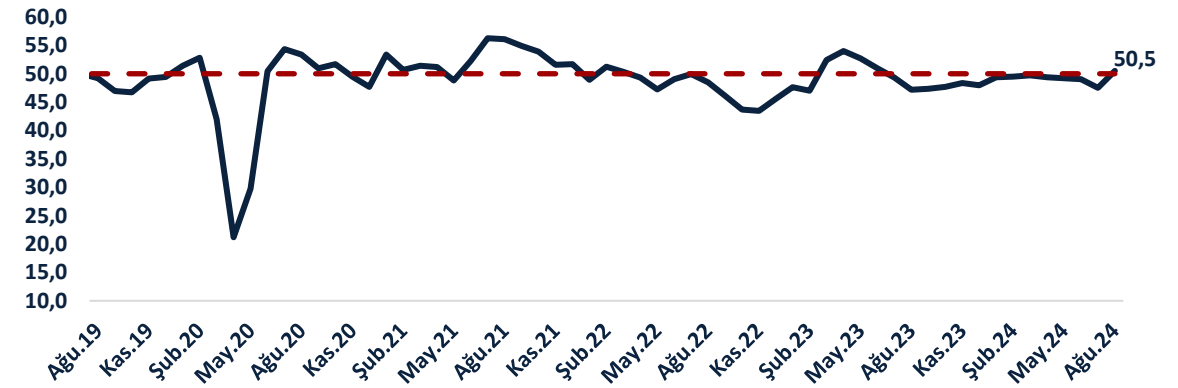
Endekslerin 50 değerinin üzerinde olması iyileşmeye işaret ederken 50'nin altında olması kötüleşmeyi ifade etmektedir.

Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI)

Kaynak: S&P Global

Yeni İhracat Siparişleri Endeksi

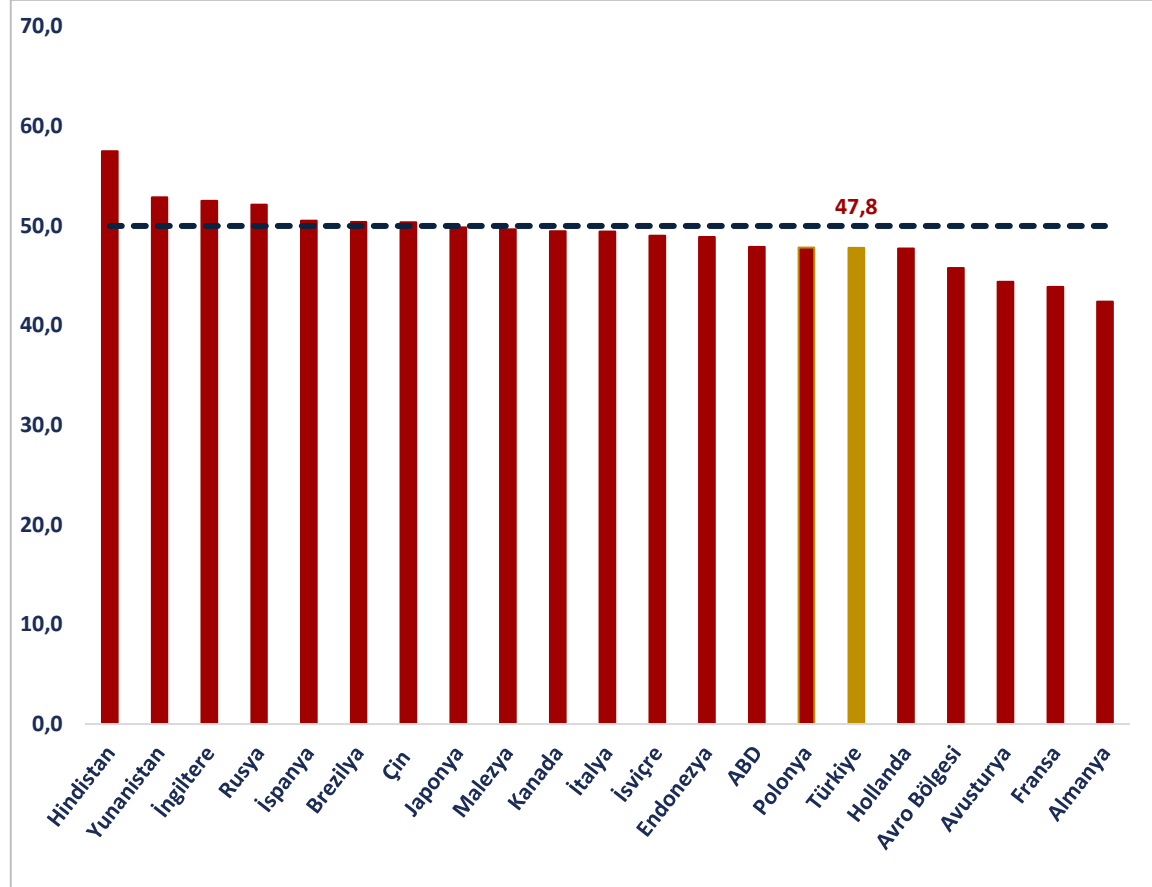

Kaynak: S&P Global

MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI)

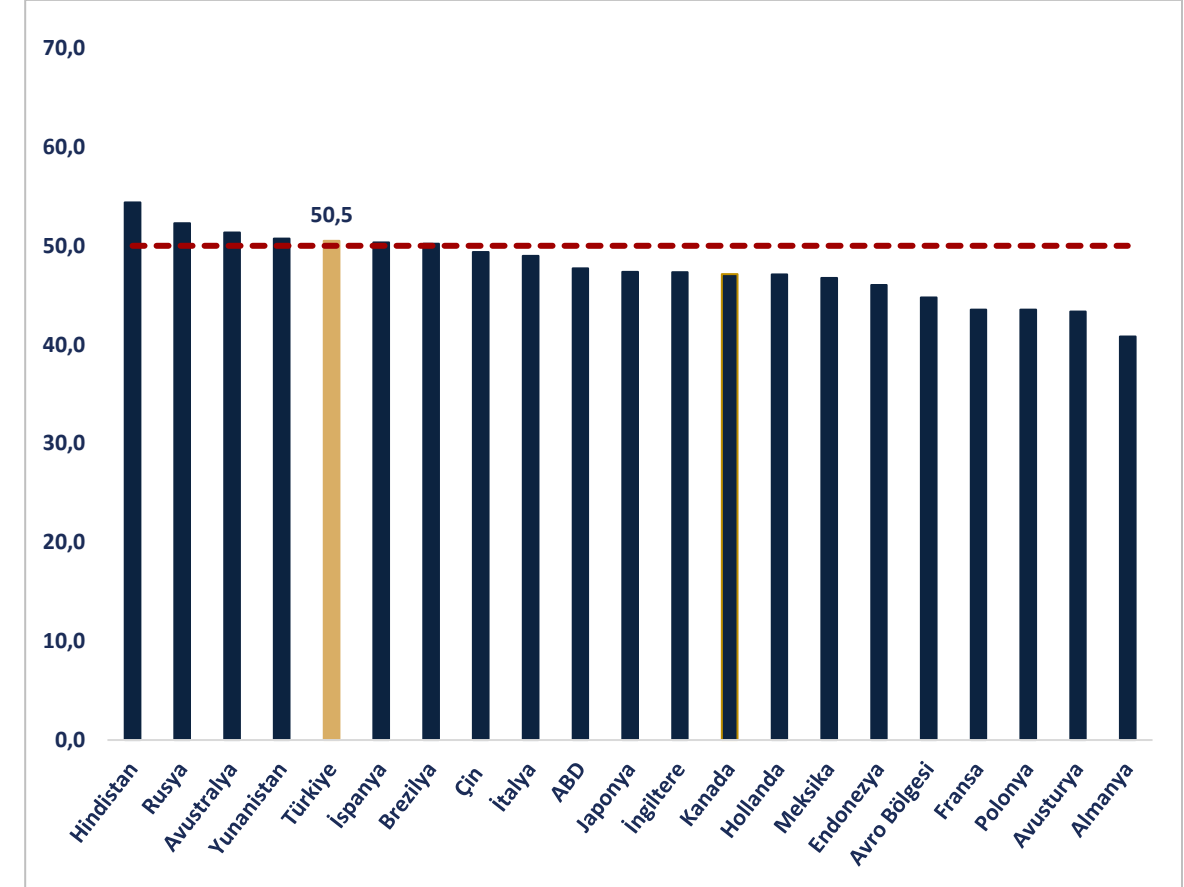
İmalat Sanayi Satın Alma Yöneticileri Endeksi* (PMI), Ağustos 2024

Kaynak: S&P Global

Endekslerin 50 değerinin üzerinde olması iyileşmeye işaret ederken 50'nin altında olması kötüleşmeyi ifade etmektedir. Mevsimsellikten arındırılmış veriler kullanılmıştır.

Yeni İhracat Siparişleri Endeksi*, Ağustos 2024

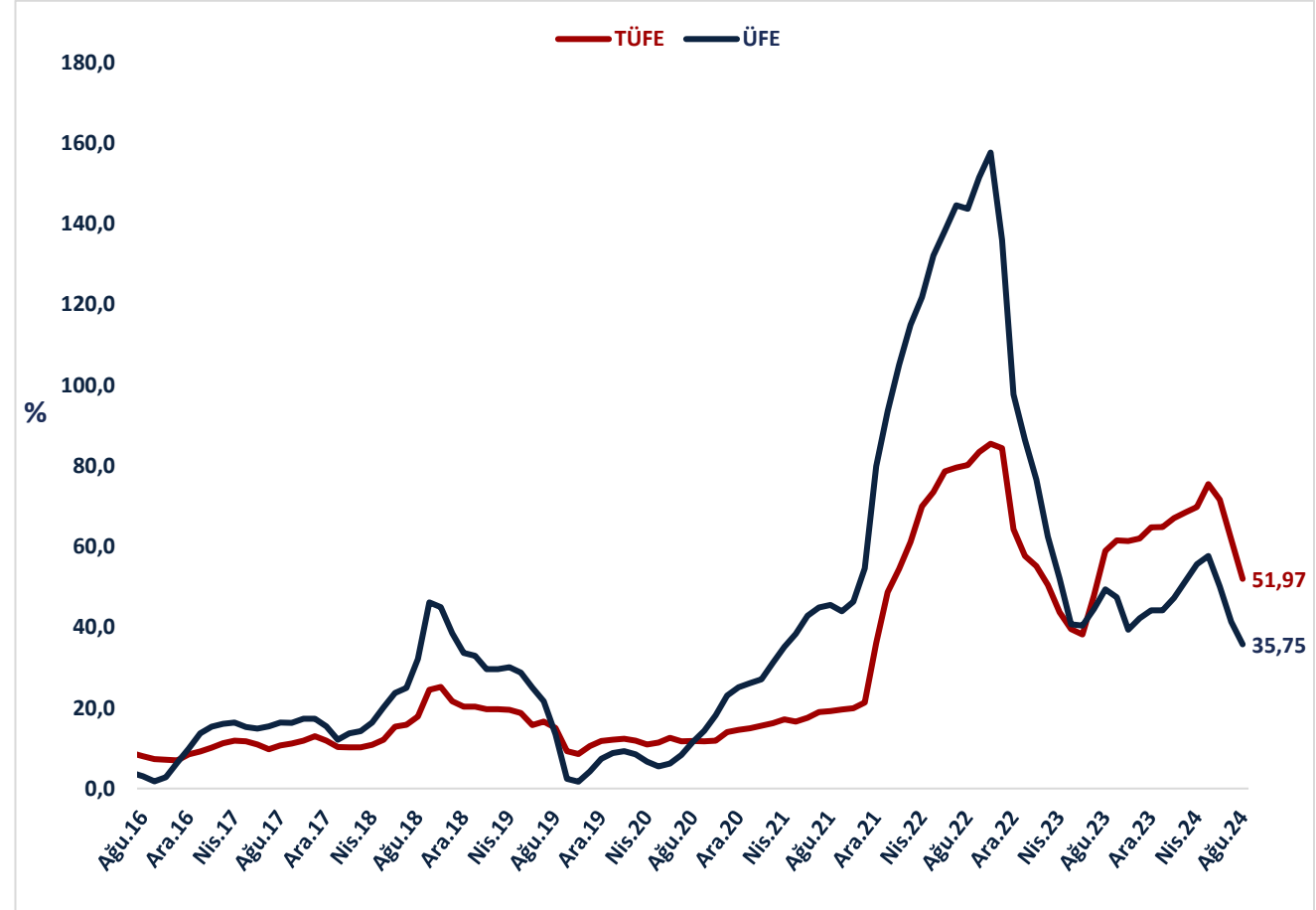
Kaynak: S&P Global

MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

Yıllık Enflasyon

- 2024 yılı Ağustos ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre, TÜFE'de %51,97, Yİ-ÜFE'de ise %35,75 oranında artış gerçekleşmiştir.

Enflasyondaki Gelişmeler

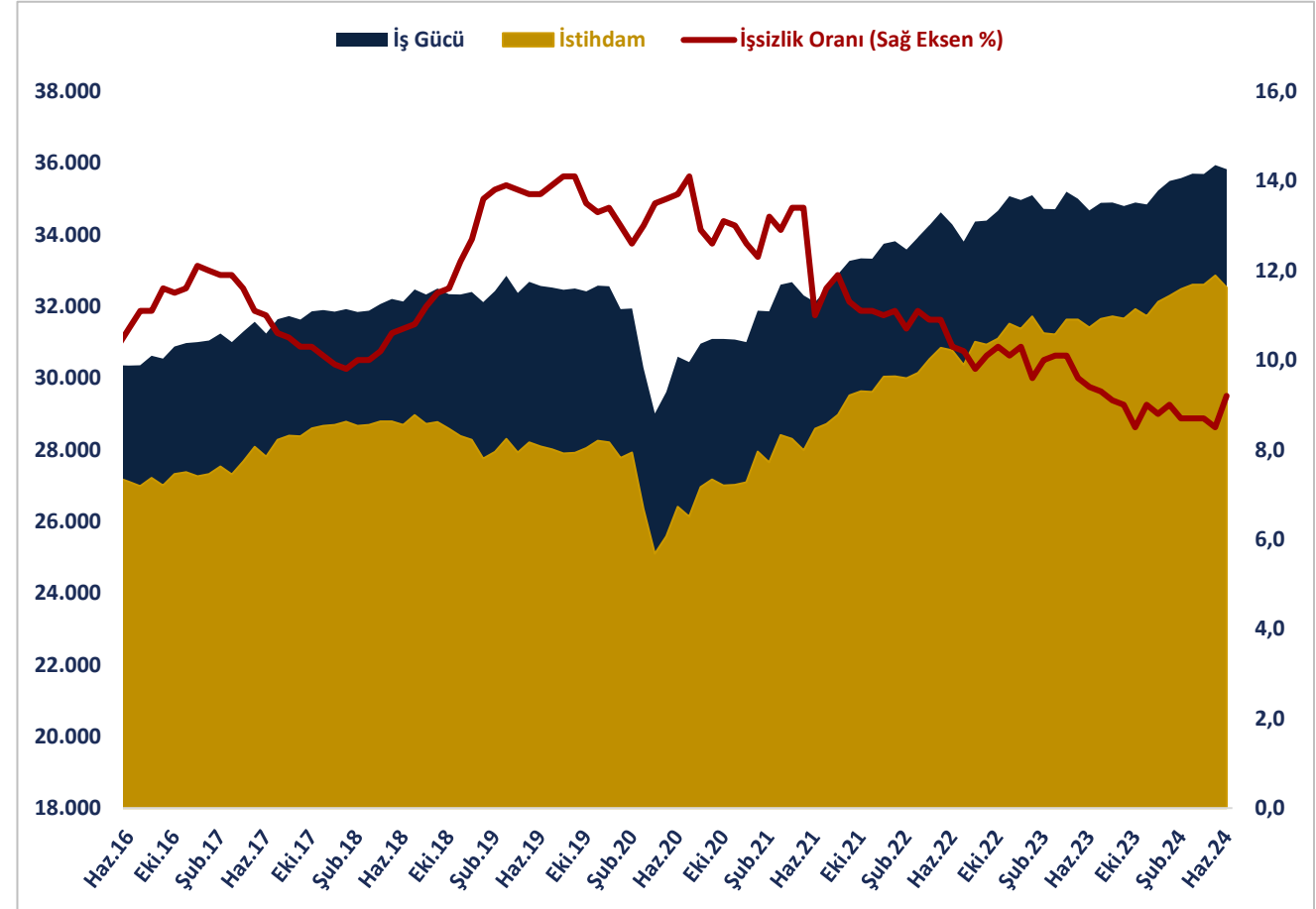
Kaynak: TÜİK

MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

İşgücü Piyasası

- Mevsim etkilerinden arındırılmış işsizlik oranı 2024 Haziran ayında %9,2 seviyesinde gerçekleşmiştir.
- 2024 Temmuz ayında, mevsimsellikten arındırılmış işsizlik oranı ABD’de %4,3, Avro Bölgesi’nde %6,4, Almanya’da %3,4, Fransa’da %7,5 ve İtalya’da %6,5 düzeyinde bulunmaktadır.
- İstihdam edilenlerin sayısı 2024 yılı Haziran ayında 341 bin kişi azalarak 32 milyon 522 bin kişi, istihdam oranı ise 0,6 puanlık azalış ile %49,3 olmuştur.

İşgücü Piyasasındaki Gelişmeler (Bin Kişi)

Kaynak: TÜİK

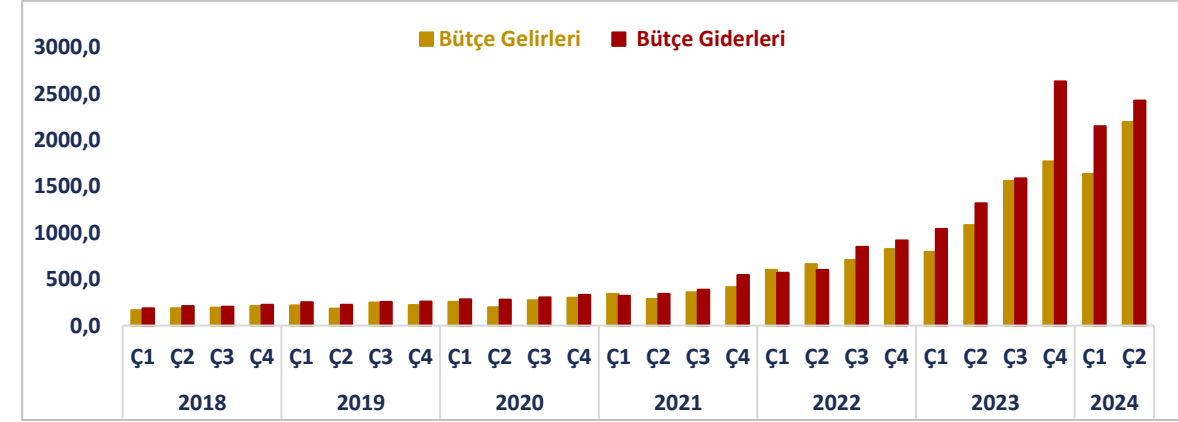
Not: Mevsimsel Düzeltilmiş Veriler

MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

Merkezi Yönetim Bütçesi

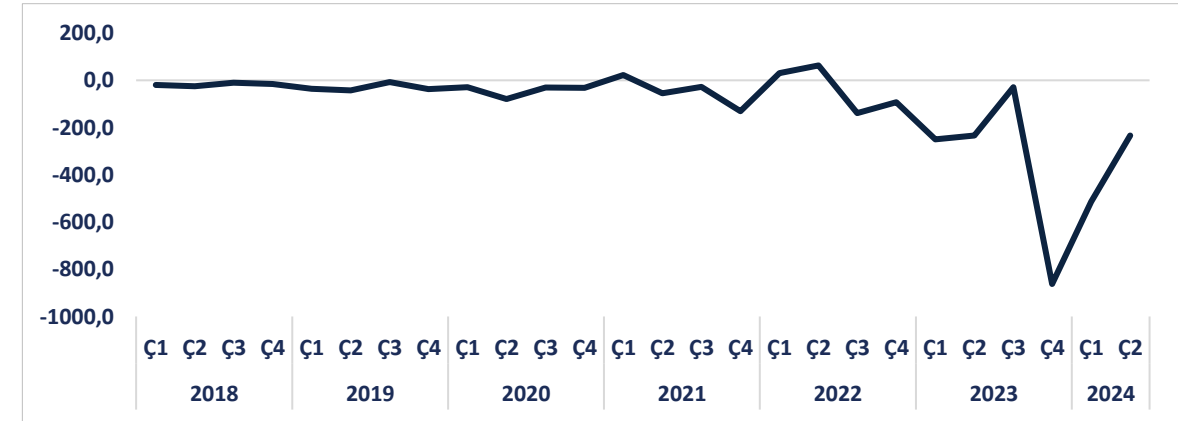
- 2024 yılı Temmuz ayında merkezi yönetim bütçe giderleri 827,7 milyar TL, bütçe gelirleri 730,9 milyar TL ve bütçe açığı 96,8 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.
- 2024 yılı 2. çeyreğinde merkezi yönetim bütçe giderleri 2.427,9 milyar TL, bütçe gelirleri 2.194,2 milyar TL ve bütçe açığı 233,7 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyar TL)

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi (Milyar TL)

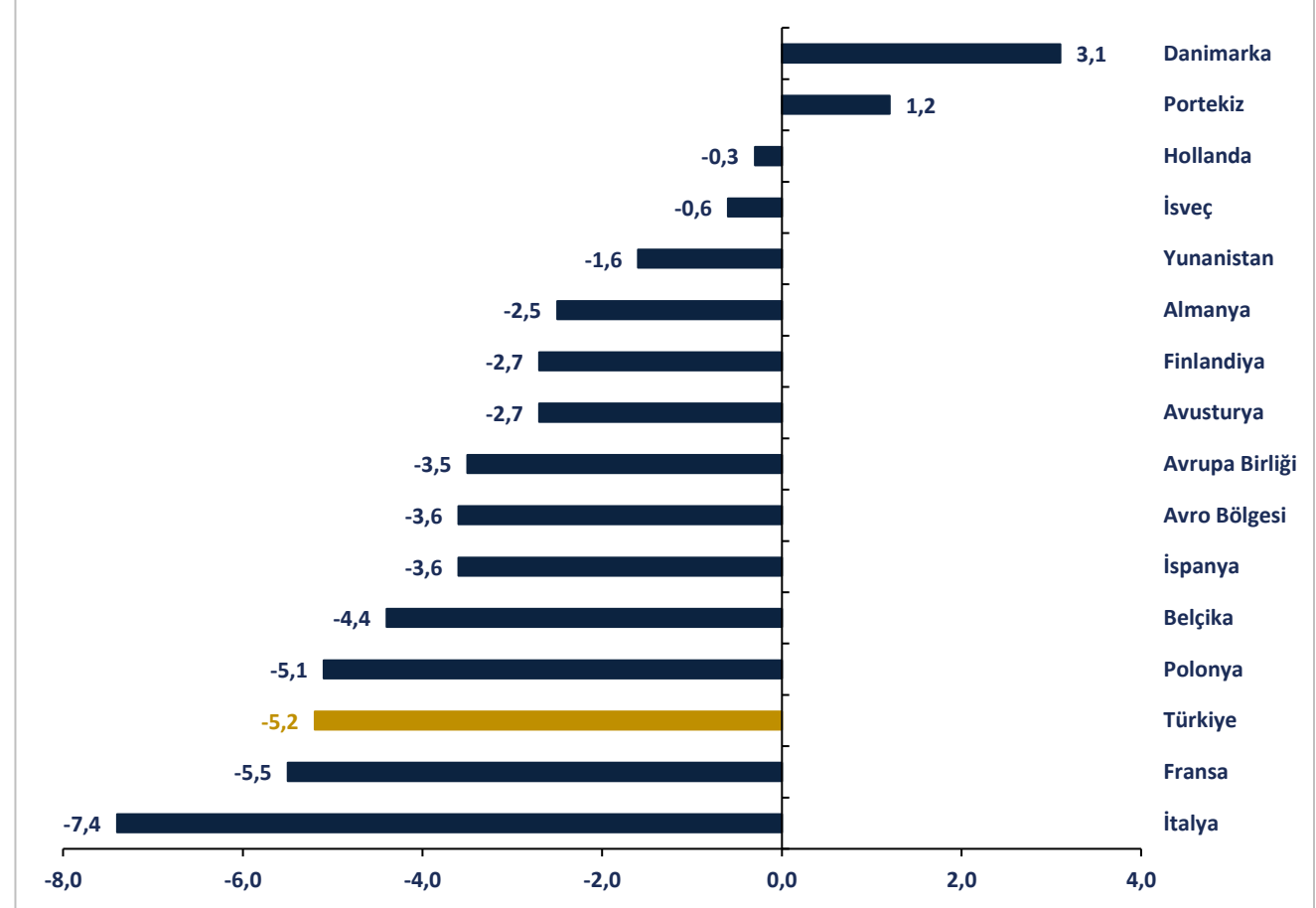
Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi

- Türkiye'nin Merkezi Yönetim Bütçe Dengesinin GSYH'ye oranı 2023 yılında -%5,2 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi / GSYH (%), 2023

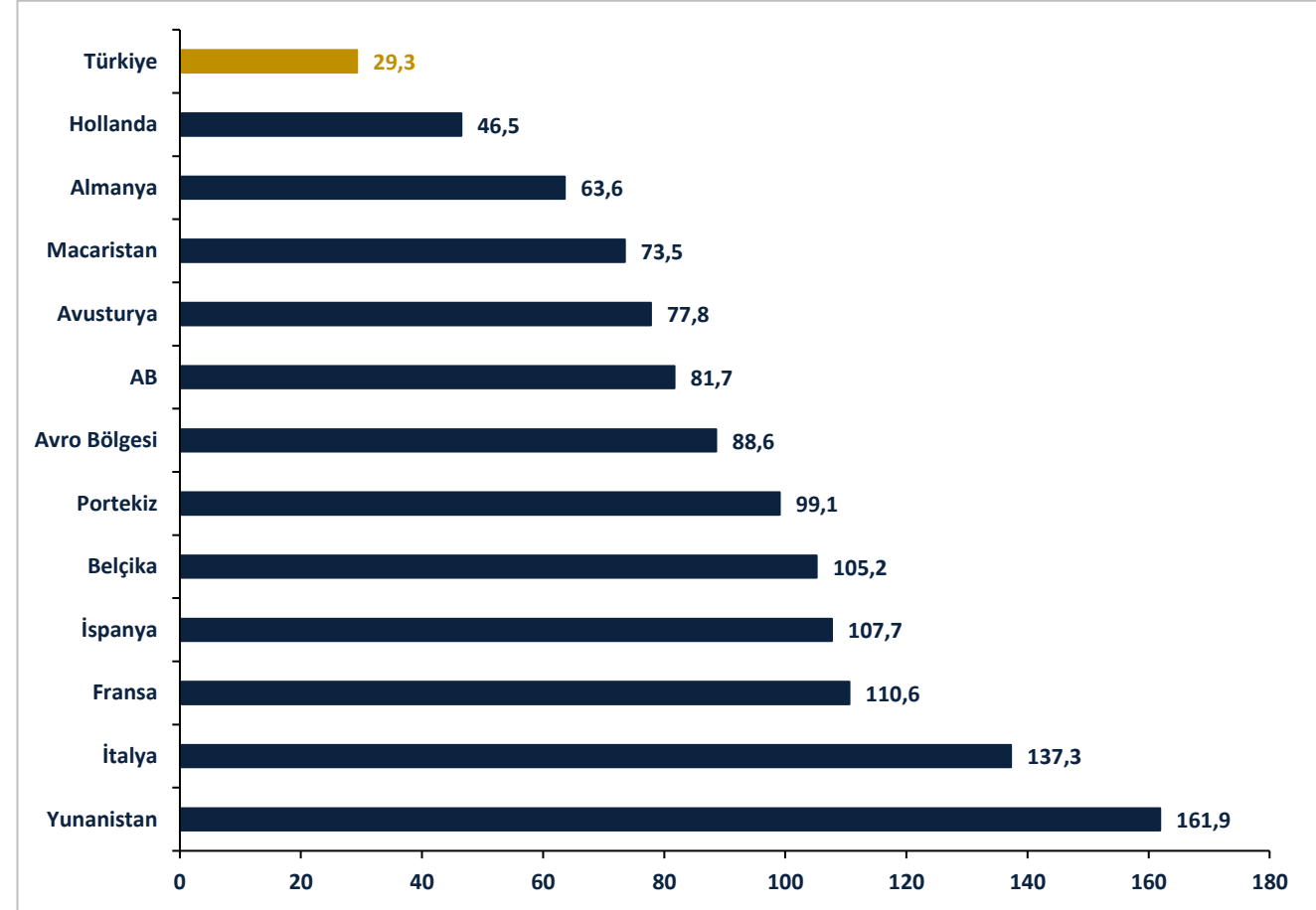
Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Eurostat

MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

AB Tanımlı Genel Devlet Borç Stoku / GSYH

- Türkiye'nin AB tanımlı Genel Devlet Borç Stokunun GSYH'ye oranı 2023 yılında, Maastricht kriteri olan %60'ın oldukça altında, %29,3 olarak gerçekleşmiştir.

AB Tanımlı Genel Devlet Borç Stoku / GSYH (%), 2023

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Eurostat

MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

Ödemeler Dengesi İstatistikleri

- 2024 yılı Haziran ayında cari işlemler fazlası, bir önceki yılın aynı ayına göre 361 milyon dolar azalarak 407 milyon dolar olmuştur.

Ödemeler Dengesi

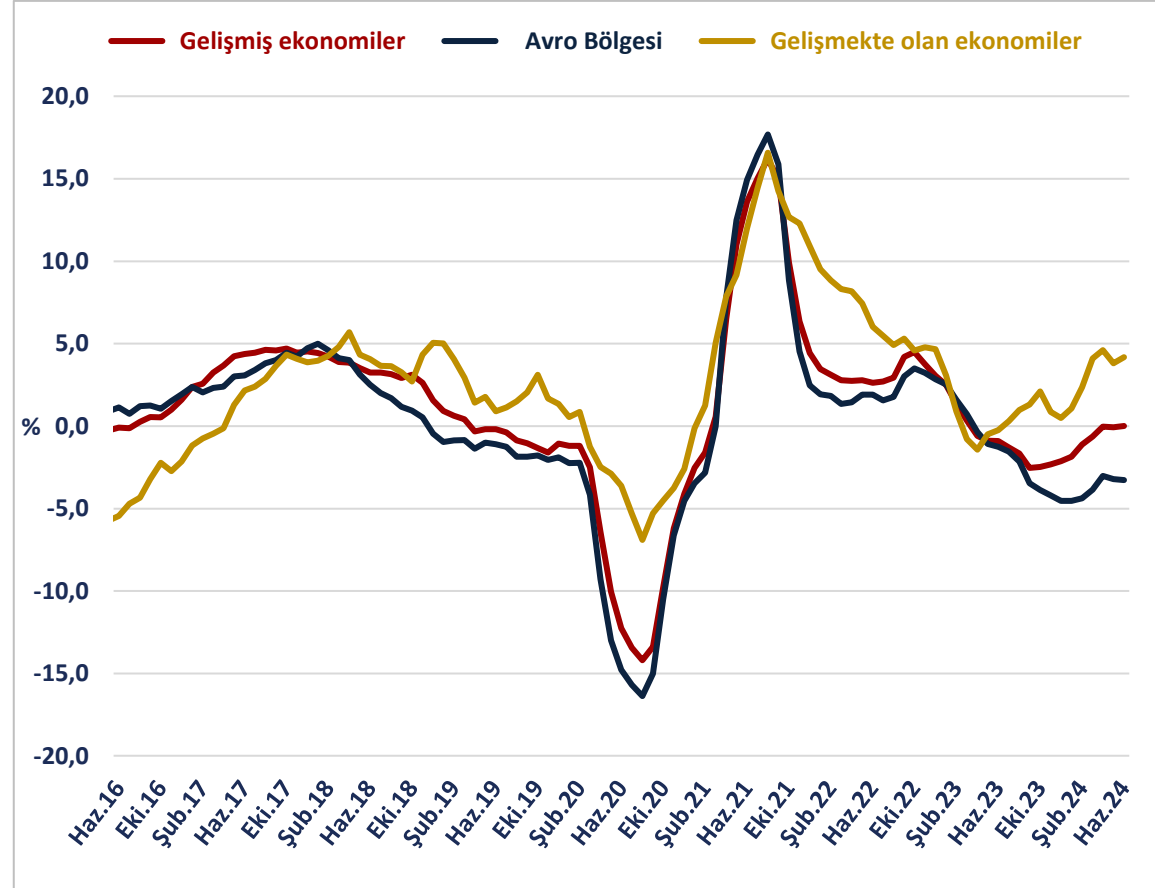
Milyon Dolar	Haziran			Ocak-Haziran		
	2023	2024	Fark	2023	2024	Fark
I- CARI İŞLEMLER HESABI	768	407	-361	-36.670	-16.494	20.176
A. DIŞ TİCARET DENGESİ	-3.839	-4.139	-300	-50.982	-30.485	20.497
B. HİZMETLER DENGESİ	5.205	5.603	398	20.021	21.401	1.380
C. BİRİNCİL GELİR DENGESİ	-788	-1.055	-267	-5.986	-7.368	-1.382
D. İKİNCİL GELİR DENGESİ	190	-2	-192	277	-42	-319
II- SERMAYE HESABI	-13	-6	7	-85	-28	57
III- FİNANS HESAPLARI	7.714	1.176	-6.538	-45.045	-27.994	17.051
Doğrudan Yatırımlar	-132	-447	-315	-2.253	-1.968	285
Net Varlık Edinimi	300	395	95	2.689	2.724	35
Net Yükümlülük Oluşumu	432	842	410	4.942	4.692	-250
Sermaye	132	554	422	2.306	2.403	97
Yatırım	164	561	397	2.458	2.846	388
Tasfiye	32	7	-25	152	443	291
Diğer Sermaye (Net)	81	190	109	459	754	295
Gayrimenkul (Net)	219	98	-121	2.177	1.535	-642
Portföy Yatırımları	-1.836	-591	1.245	1.111	-12.208	-13.319
Diğer Yatırımlar	-1.518	972	2.490	-17.370	-7.543	9.827
Rezerv Varlıklar	11.200	1.242	-9.958	-26.533	-6.275	20.258
IV- NET HATA NOKSAN	6.959	775	-6.184	-8.290	-11.472	-3.182

Kaynak: TCMB

MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

Küresel Ticaret Hacim Endekslerindeki Gelişmeler

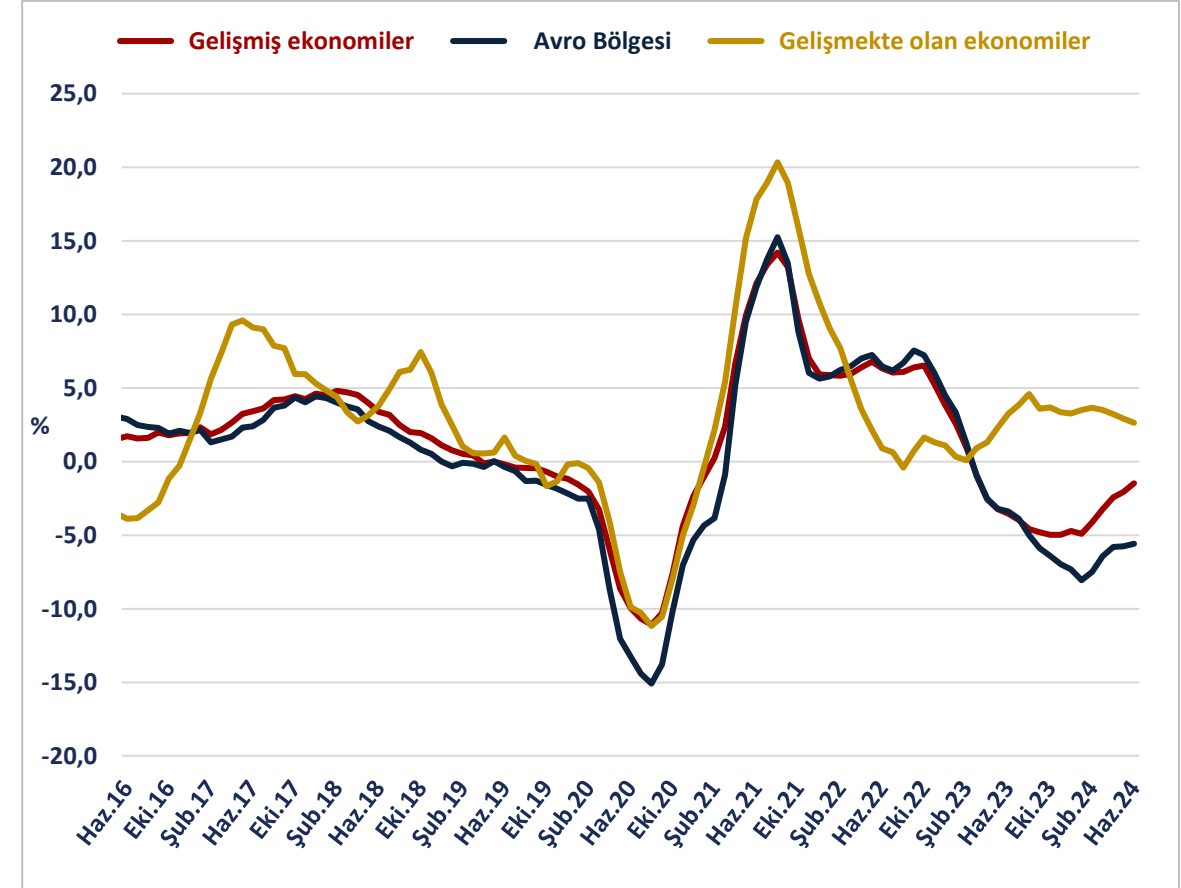
İhracat Hacmi Değişimi* (6 Aylık Hareketli Ortalama)

Kaynak: Hollanda Ekonomik Politika Analizi Bürosu (CPB)

* Ticaret Hacim Endeksi (2021=100), mevsimsel arındırılmış veriler kullanılmakta ve artışlar yıllık olarak hesaplanmaktadır.

İthalat Hacmi Değişimi* (6 Aylık Hareketli Ortalama)

Kaynak: Hollanda Ekonomik Politika Analizi Bürosu (CPB)

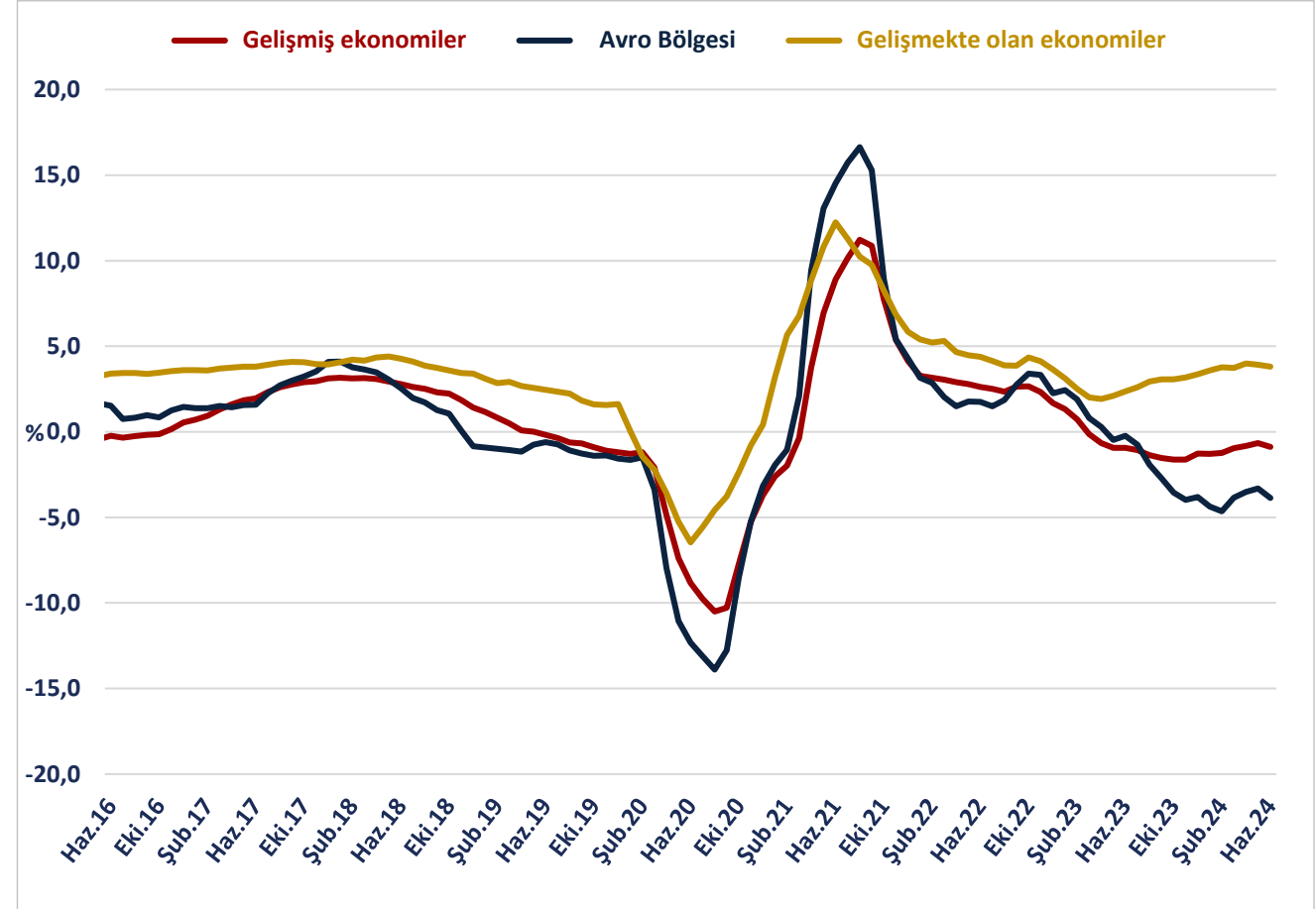
MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

Küresel Sanayi Üretim Endekslerindeki Gelişmeler

- 2024 yılı Haziran ayı itibarıyla Avro Bölgesi ve gelişmiş ekonomilerde sanayi üretimindeki gerileme yeniden hız kazanırken, gelişmekte olan ekonomilerdeyse son aylardaki artış eğilimi hız kaybetti.

*Sanayi Üretim Endeksi, Yüzde Değişim (2021=100), mevsimsel arındırılmış veriler kullanılmakta ve artışlar yıllık olarak hesaplanmaktadır.

Sanayi Üretim Endeksindeki Aylık Değişimler* (6 Aylık Hareketli Ort.)

Kaynak: Hollanda Ekonomik Politika Analiz Bürosu (CPB)

B- MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM

MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM

Orta Vadeli Program (2025-2027) Hedefleri

	2023	2024 (GT)	2025 (P)	2026 (P)	2027 (P)
GSYH (Milyar TL, Cari Fiyatlarla)	26.546	44.218	61.540	72.915	83.132
Kişi Başına Milli Gelir (\$)	13.243	15.551	17.028	18.990	20.420
GSYH Reel Büyümesi (%)	5,1	3,5	4,0	4,5	5,0
İşsizlik Oranı (%)	9,4	9,3	9,6	9,2	8,8
Seyahat Gelirleri (Milyar \$)	49,5	53,0	56,1	61,5	66,4
Cari İşlemler Dengesi (Milyar \$)	-45,0	-22,0	-28,6	-25,6	-22,6
Cari İşlemler Dengesi / GSYH (%)	-4,0	-1,7	-2,0	-1,6	-1,3

Program; On İkinci Kalkınma Planı'nın (2024-2028) genel çerçevesiyle uyumlu olarak makroekonomik ve finansal istikrarı güçlendirmeyi, yüksek katma değerli üretimi teşvik etmeyi, yeşil ve dijital dönüşüm odağıyla verimlilik ve ihracat artışı yoluyla büyümeyi ve cari işlemler dengesinde kalıcı iyileşme sağlamayı, enflasyonu orta vadede tek haneye düşürmeyi, iş ve yatırım ortamını iyileştirmeyi ve afetlerle etkin mücadele ederken mali disiplinin korunmasını esas alan politika zeminini tesis etmeyi amaçlamaktadır.

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

GT: Gerçekleşme Tahmini, P: Program

MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM

Orta Vadeli Program (2025-2027) Mal Ticareti Hedefleri

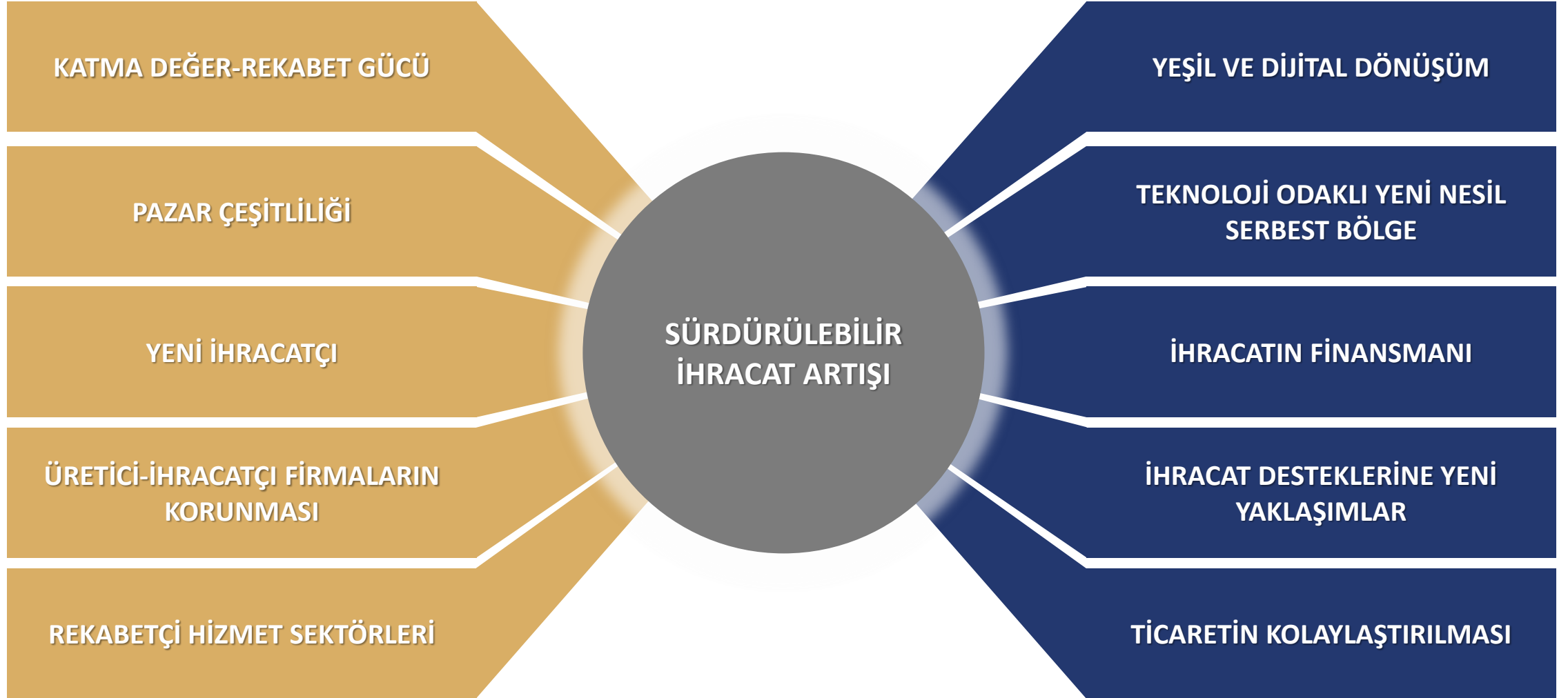
	2023	2024 (GT)	2025 (P)	2026 (P)	2027 (P)
İhracat (Milyar \$) (GTS)	255,6	264,0	279,6	296,1	319,6
İthalat (Milyar \$) (GTS)	362,0	345,0	369,0	390,6	417,5
Dış Ticaret Dengesi (GTS, Milyar Dolar)	-106,3	-81,0	-89,4	-94,6	-97,9
Dış Ticaret Hacmi (GTS)/GSYH (%)	54,7	45,8	44,3	41,8	41,6
İhracat/İthalat (%)	70,6	76,5	75,8	75,8	76,6

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

GT: Gerçekleşme Tahmini, P: Program

MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM

İhracat Ana Planı Hedefleri

MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM

İhracat Ana Planı Politika Araçları

UZAK ÜLKELER STRATEJİSİ

Neden Uzak Ülkeler?

- Türkiye'nin toplam ihracatının yaklaşık üçte ikisi Türkiye'ye görece yakın ülkelere gerçekleştirilmektedir.
- Türkiye'nin ortalama ihracat mesafesi dünya ortalamasının altında kalmaktadır.
- Stratejiyle, dünya nüfusunun %62'sini, küresel GSYH'nin %64'ünü temsil eden 18 ülkeye 2018-2020 ortalaması yaklaşık 20 milyar dolar olan mal ihracatımızın 80 milyar dolar civarına artırılarak dört katına çıkartılması ve bu ülkelerin ithalatındaki payımızın %1 seviyesine yükseltilmesi hedeflenmektedir.
- Uzak Ülkeler Stratejisi aşağıdaki stratejik dokümanlar rehber alınmak suretiyle hazırlanmıştır:
 - 11. Kalkınma Planı (2019-2023),
 - İhracat Ana Planı,
 - Orta Vadeli Program,
 - Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı,
 - Bakanlığımızın Stratejik Planı

Türkiye'nin dünya ticaretindeki payını arttırmak

Ülkemize coğrafi olarak uzak, yüksek gelire sahip büyük pazarlardan ülkemizin potansiyelinin altında pay aldığı anlaşılmaktadır.

İhracat yapılan pazarları çeşitlendirmek

İhracatçılarımızın coğrafi olarak uzak büyük pazarlara yönelmesi ihracat pazarlarımızın çeşitlenmesine önemli bir katkı sağlayacaktır.

İhracatçılara yol gösterilmesi

Ülkemiz ihracatının 3.065 km olan ortalama menzilin 4.744 km'lik dünya ortalamasına yükseltilmesi ve büyük uzak pazarlardaki payının artırılması için bir strateji belgesi oluşturulmuştur.

UZAK ÜLKELER STRATEJİSİ

Hedef Ülkeler

MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM

Uluslararası Kuruluşların Büyüme Tahminleri

Uluslararası Kuruluşlar	Yıl	Bazı Ülke-Ülke Gruplarına İlişkin Büyüme Tahminleri (%)							
		Dünya	Avro Bölgesi	ABD	Brezilya	Rusya	Hindistan	Çin	Japonya
IMF	2023	3,3	0,5	2,5	2,9	3,6	8,2	5,2	1,9
	2024	3,2	0,9	2,6	2,1	3,2	7,0	5,0	0,7
	2025	3,3	1,5	1,9	2,4	1,5	6,5	4,5	1,0
OECD	2023	3,1	0,5	2,5	2,9	1,3	7,8	5,2	1,9
	2024	3,1	0,7	2,6	1,9	2,6	6,6	4,9	0,5
	2025	3,2	1,5	1,8	2,1	1,0	6,6	4,5	1,1
Dünya Bankası	2023	2,6	0,5	2,5	2,9	3,6	8,2	5,2	1,9
	2024	2,6	0,7	2,5	2,0	2,9	6,6	4,8	0,7
	2025	2,7	1,4	1,8	2,2	1,4	6,7	4,1	1,0

Kaynak: IMF 2024 Temmuz ayı Görünüm Raporu, OECD 2024 Mayıs ayı Görünüm Raporu, Dünya Bankası 2024 Haziran ayı Görünüm Raporu

MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM

Dünya Ticaretine İlişkin Tahminler

DTÖ Küresel Mal Ticareti Büyüme Tahminleri (%)

Bölgeler	2023	2024	2025
Dünya Mal Ticaret Hacmi	-1,2	2,6	3,3
İhracat Artışı			
Kuzey Amerika	3,7	3,6	3,7
Güney Amerika	1,9	2,6	1,4
Avrupa	-2,6	1,7	1,8
Asya	0,1	3,4	3,4
İthalat Artışı			
Kuzey Amerika	-2,0	1,0	3,3
Güney Amerika	-3,1	2,7	3,4
Avrupa	-4,7	0,1	3,1
Asya	-0,6	5,6	4,7

Kaynak: DTÖ (Nisan 2024)

IMF Küresel Mal ve Hizmet Ticareti Büyüme Tahminleri (%)

Reel Değişim (%)	2023	2024	2025
Küresel Ticaret Hacmi	0,8	3,1	3,4
Gelişmiş Ülkeler	0,1	2,5	2,8
Yükselen Piyasalar ve Gelişmekte Olan Ülkeler	2,0	4,2	4,5

Kaynak: IMF (Temmuz 2024)

C- DIŞ TİCARETTE GELİŞMELER

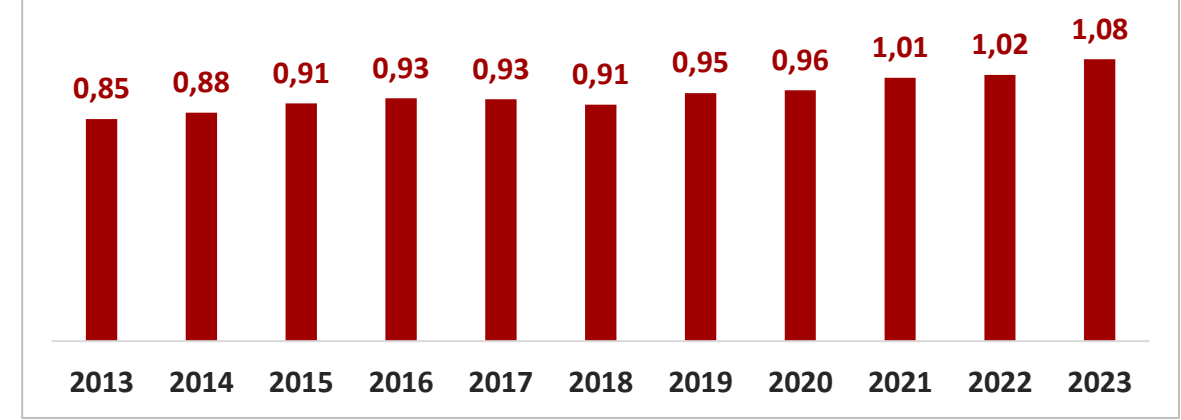
1) MAL TİCARETİ

MAL TİCARETİ

Türkiye'nin Küresel Ticaretteki Payı

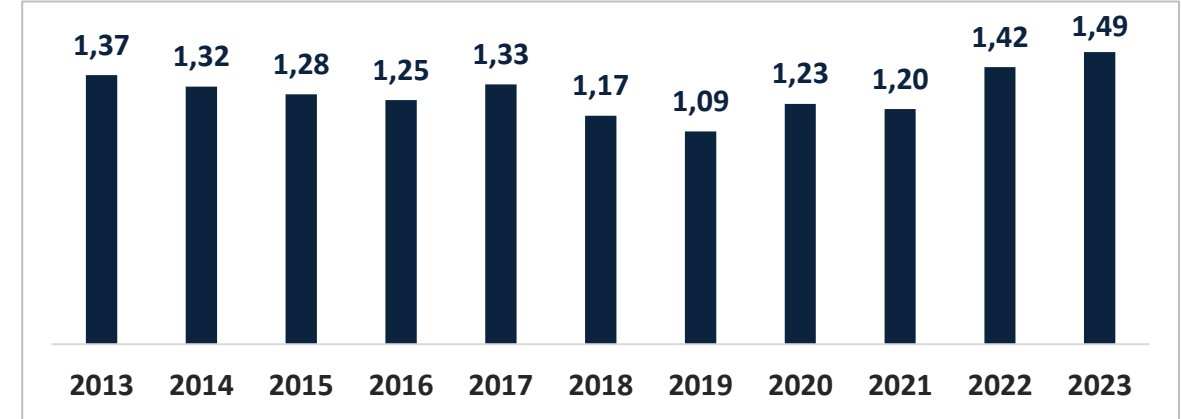
- Türkiye'nin dünya mal ihracatındaki payı 2023 yılında %1,08 düzeyindedir.
- Türkiye'nin dünya mal ithalatındaki payı 2023 yılında %1,49 düzeyindedir.

Türkiye'nin Küresel Mal İhracatındaki Payı (%)

Kaynak: DTÖ

Türkiye'nin Küresel Mal İthalatındaki Payı (%)

Kaynak: DTÖ

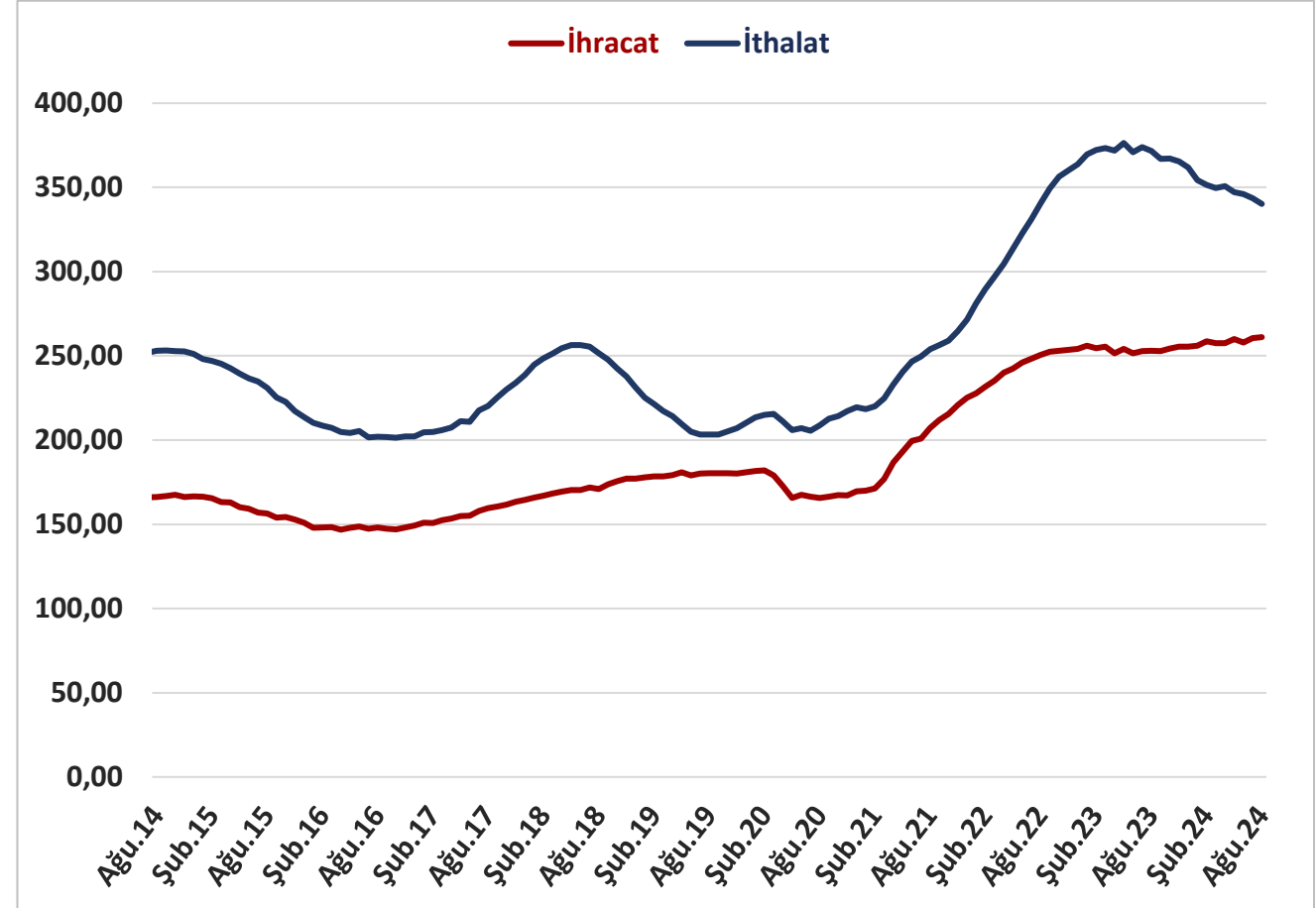
MAL TİCARETİ

İhracat ve İthalatın Gelişimi

2024 yılı Ağustos ayında, 2023 yılının aynı ayına göre genel ticaret sisteminde;

- İhracat %2,4 oranında artışla 22 milyar 63 milyon dolar,
- İthalat %10,8 oranında azalışla 26 milyar 991 milyon dolar,
- Dış ticaret açığı ise %43,4 oranında azalışla 4,9 milyar dolar olmuştur.

Yıllıklandırılmış İhracat ve İthalatın Aylık Gelişimi (Milyar \$)

Kaynak: TÜİK, Ticaret Bakanlığı

MAL TİCARETİ

Dış Ticaret Endeksleri (2015=100)

Dış Ticaret Endeksleri	2021		2022		2023		2023 Haziran		2024 Haziran	
	Endeks	Değişim (%)	Endeks	Değişim (%)	Endeks	Değişim (%)	Endeks	Değişim (%)	Endeks	Değişim (%)
İhracat Birim Değer Endeksi	103,1	9,7	112,6	9,3	113,3	0,5	115,0	-1,5	114,4	-0,6
İhracat Miktar Endeksi	144,7	21,3	149,5	3,4	149,6	0,1	143,8	-9,5	132,4	-8,0
İthalat Birim Değer Endeksi	116,3	23,3	148,2	27,4	130,7	-11,8	127,6	-16,4	129,4	1,4
İthalat Miktar Endeksi	109,1	0,7	115,1	5,5	129,6	12,6	114,7	-1,3	108,2	-5,7
Dış Ticaret Hadleri	89,0	-10,7	76,1	-14,5	86,7	14	90,2	17,8	88,4	-2,0

2023 yılında ihracat birim değer endeksi bir önceki yıla göre %0,2 oranında azalırken, ithalat birim değer endeksi ise %11,7 oranında artmıştır.

Kaynak: TÜİK

MAL TİCARETİ

Dış Ticaretin Gelişimi

(Milyon \$)	2022	2023	Değişim (%) 2022/2023	2023 Ağustos	2024 Ağustos	Değişim (%) 2023/2024	2023 Ocak-Ağustos	2024 Ocak-Ağustos	Değişim (%) 2023/2024
İhracat	254.170	255.627	0,6	21.556	22.063	2,4	164.453	170.801	3,9
Enerji İhracatı ¹	16.411	16.389	-0,1	1.639	1.358	-17,2	9.829	11.726	19,3
Altın İhracatı ²	1.051	4.330	311,9	262,9	543	106,6	1.857	2.487	34,0
İthalat	363.711	361.967	-0,5	30.268	26.991	-10,8	247.021	225.666	-8,6
Enerji İthalatı ¹	96.549	69.114	-28,4	5.324	5.243	-1,5	46.179	43.271	-6,3
Altın İthalatı ²	20.440	30.017	46,9	3.324	1.293	-61,1	22.633	10.076	-55,5
Dış Ticaret Hacmi	617.880	617.594	0,0	51.824	49.054	-5,3	411.474	396.467	-3,6
Dış Ticaret Dengesi	-109.541	-106.339	-2,9	-8.712	-4.928	-43,4	-82.569	-54.866	-33,6
Enerji Dışı Denge	-29.403	-53.615	82,3	-5.028	-1.043	-79,3	-46.218	-23.321	-49,5
İhracat/İthalat (%)	69,9	70,6	0,7*	71,2	81,7	10,5*	66,6	75,7	9,1*
Enerji Hariç İhracat/İthalat (%)	89,0	81,7	-7,3*	79,8	95,2	15,4*	77,0	87,2	10,2*
Altın ve Enerji Hariç İhracat/İthalat (%)	95,9	89,4	-6,6*	90,9	98,6	7,7*	85,7	90,9	5,1*

(¹)Enerji, 27. fasıla karşılık gelmektedir.

(²)Altın 7108. fasıla karşılık gelmektedir.

(*)Karşılama oranı değişimleri yüzde puan farkını ifade etmektedir.

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

MAL TİCARETİ

Geniş Ekonomik Grupların Sınıflaması

İhracat

Milyon Dolar	Yıllık			Ağustos			Ocak-Ağustos		
	2022	2023	Değişim (%)	2023	2024	Değişim (%)	2023	2024	Değişim (%)
Yatırım malları	29.035	33.659	15,9	2.770	2.759	-0,4	21.131	21.567	2,1
Ara mallar	133.417	129.009	-3,3	11.128	11.471	3,1	83.397	86.993	4,3
Tüketim malları	89.812	90.681	1,0	7.535	7.574	0,5	58.368	60.319	3,3
Diğerleri	1.906	2.278	19,5	124	259	109,4	1.557	1.922	23,4
TOPLAM	254.170	255.627	0,6	21.556	22.063	2,4	164.453	170.801	3,9

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

İthalat

Milyon Dolar	Yıllık			Ağustos			Ocak-Ağustos		
	2022	2023	Değişim (%)	2023	2024	Değişim (%)	2023	2024	Değişim (%)
Yatırım malları	40.535	52.742	30,1	4.516	4.032	-10,7	34.169	33.458	-2,1
Ara mallar	292.437	261.311	-10,6	21.606	18.765	-13,1	182.263	157.341	-13,7
Tüketim malları	30.482	47.642	56,3	4.133	4.180	1,1	30.405	34.580	13,7
Diğerleri	257	272	6,0	14	14	-4,3	184	288	56,5
TOPLAM	363.711	361.967	-0,5	30.268	26.991	-10,8	247.021	225.666	-8,6

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

MAL TİCARETİ

Başlıca İhracat Ürünleri

Fasıl	İhracat (Milyon Dollar)	Yıllık			Ağustos			Ocak-Ağustos		
	Fasıl Adı	2022	2023	Değişim (%)	2023	2024	Değişim (%)	2023	2024	Değişim (%)
87	Motorlu kara taşıtları	26.801	30.829	15,0	2.366	2.267	-4,2	19.877	20.445	2,9
84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	22.671	25.262	11,4	2.183	2.229	2,1	16.583	16.810	1,4
85	Elektrikli makina ve cihazlar	13.704	15.454	12,8	1.321	1.427	8,0	10.020	10.567	5,5
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	10.208	13.647	33,7	1.058	1.406	32,9	7.492	8.612	14,9
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar	16.411	16.389	-0,1	1.639	1.358	-17,2	9.829	11.726	19,3
39	Plastikler ve mamulleri	11.572	10.572	-8,6	933	1.004	7,6	7.028	7.180	2,2
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	11.006	10.278	-6,6	907	946	4,2	6.873	6.641	-3,4
72	Demir ve çelik	14.671	8.860	-39,6	843	888	5,4	5.747	6.838	19,0
73	Demir veya çelikten eşya	10.533	10.051	-4,6	823	843	2,4	6.530	6.451	-1,2
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	8.458	8.037	-5,0	658	671	1,8	5.636	5.100	-9,5
	Liste Toplamı	146.035	149.380	2,3	12.732	13.038	2,4	95.615	100.371	5,0
	Genel Toplam	254.170	255.627	0,6	21.556	22.063	2,4	164.453	170.801	3,9

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

*Sıralama 2024 Ağustos ayı değerlerine göre.

MAL TİCARETİ

Başlıca İthalat Ürünleri

Fasıl	İthalat (Milyon Dollar)	Yıllık			Ağustos			Ocak-Ağustos		
	Fasıl Adı	2022	2023	Değişim (%)	2023	2024	Değişim (%)	2023	2024	Değişim (%)
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar	96.549	69.114	-28,4	5.324	5.243	-1,5	46.179	43.271	-6,3
84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	34.574	40.968	18,5	3.533	3.070	-13,1	27.281	26.301	-3,6
87	Motorlu kara taşıtları	17.678	32.261	82,5	2.885	2.262	-21,6	20.201	20.594	1,9
85	Elektrikli makina ve cihazlar	21.535	27.948	29,8	2.290	2.092	-8,7	18.617	17.585	-5,5
72	Demir ve çelik	28.367	24.160	-14,8	1.917	1.972	2,9	17.506	15.642	-10,6
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	23.458	33.912	44,6	3.498	1.708	-51,2	24.661	14.501	-41,2
39	Plastikler ve mamulleri	18.976	16.215	-14,5	1.319	1.290	-2,2	11.390	10.551	-7,4
29	Organik kimyasal ürünler	11.120	9.181	-17,4	760	791	4,1	6.386	6.395	0,1
76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	7.683	6.293	-18,1	445	562	26,4	4.203	3.917	-6,8
90	Optik, fotoğraf, sinema	5.244	6.453	23,0	503	514	2,3	4.255	4.280	0,6
	Liste Toplamı	265.183	266.503	0,5	22.473	19.504	-13,2	180.679	163.038	-9,8
	Genel Toplam	363.711	361.967	-0,5	30.268	26.991	-10,8	247.021	225.666	-8,6

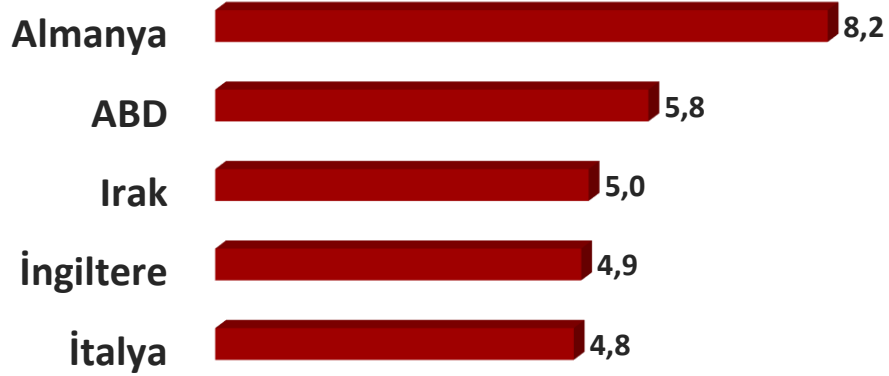
Kaynak: Ticaret Bakanlığı

*Sıralama 2024 Ağustos ayı değerlerine göre.

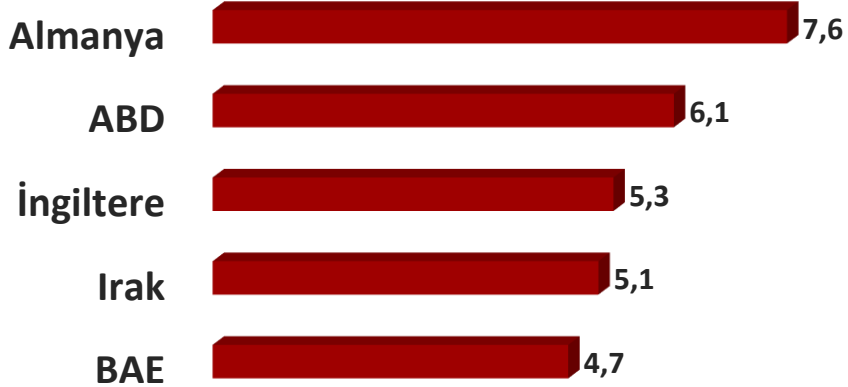
MAL TİCARETİ

İhracat ve İthalatta İlk Beş Ülke

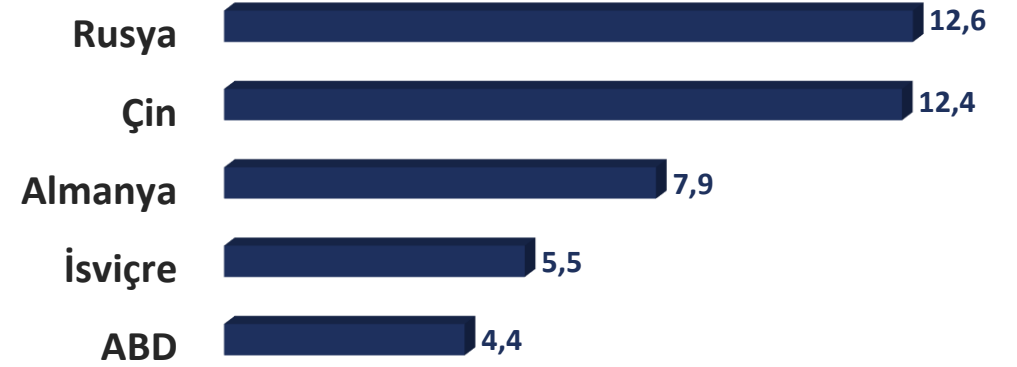
2023 yılı İhracatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

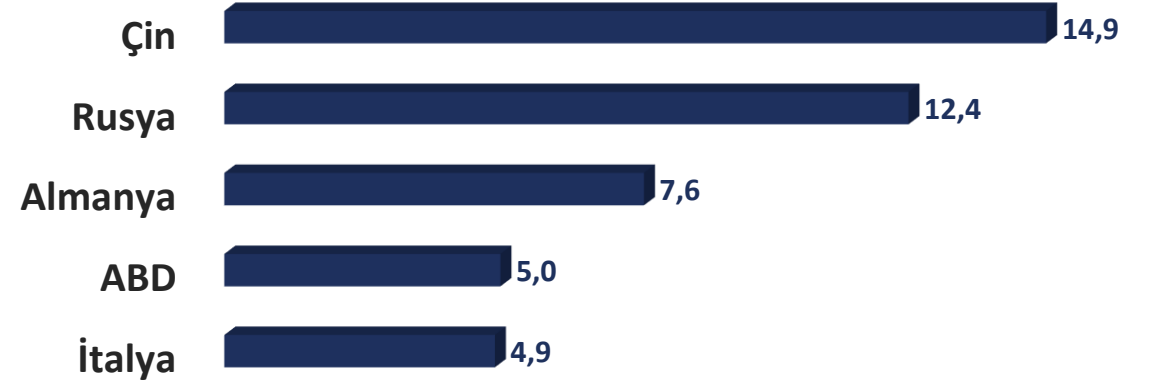
2024 yılı Ağustos Ayı İhracatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

2023 yılı İthalatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

2024 yılı Ağustos Ayı İthalatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

Kaynak: TÜİK, Ticaret Bakanlığı

MAL TİCARETİ

İhracatın Bölgesel Dağılımı

Milyon Dolar			Yıllık				Ağustos				Ocak - Ağustos			
			2022	2023	Pay (%)	Değişim (%)	2023	2024	Pay (%)	Değişim (%)	2023	2024	Pay (%)	Değişim (%)
Sıra	Ana Ülke Grupları	Ülke Grupları												
1	Avrupa	Avrupa Birliği 27	103.049	104.284	40,8	1,2	8.519	8.817	40,0	3,5	68.932	71.290	41,7	3,4
		Diğer Avrupa (AB Hariç)	36.629	39.680	15,5	8,3	3.420	3.392	15,4	-0,8	25.918	25.893	15,2	-0,1
2	Afrika	Diğer Afrika	9.509	7.724	3,0	-18,8	724	607	2,8	-16,2	5.028	4.595	2,7	-8,6
		Kuzey Afrika	14.110	13.674	5,3	-3,1	1.166	1.290	5,8	10,6	8.331	9.243	5,4	10,9
3	Amerika	Güney Amerika	3.356	2.540	1,0	-24,3	223	388	1,8	73,9	1.661	1.962	1,1	18,1
		Kuzey Amerika	18.773	16.507	6,5	-12,1	1.455	1.480	6,7	1,7	10.764	11.653	6,8	8,3
		Orta Amerika ve Karayipler	2.768	2.759	1,1	-0,4	239	240	1,1	0,3	1.717	1.890	1,1	10,1
4	Asya	Diğer Asya	18.324	19.345	7,6	5,6	1.687	1.791	8,1	6,1	12.231	13.548	7,9	10,8
		Yakın ve Orta Doğu	44.982	45.556	17,8	1,3	3.806	3.921	17,8	3,0	27.726	28.717	16,8	3,6
5	Avustralya & Yeni Zelanda	Avustralya ve Yeni Zelanda	1.089	1.075	0,4	-1,3	96	114	0,5	19,5	657	828	0,5	26,0
6	Diğerleri	Diğer Ülke ve Bölgeler	1.581	2.484	1,0	57,2	222	24	0,1	-89,2	1.487	1.183	0,7	-20,5
Toplam			254.170	255.627	100,0	0,6	21.556	22.063	100,0	2,4	164.453	170.801	100,0	3,9

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

MAL TİCARETİ

İthalatın Bölgesel Dağılımı

Milyon Dolar			Yıllık				Ağustos				Ocak - Ağustos			
			2022	2023	Pay (%)	Değişim (%)	2023	2024	Pay (%)	Değişim (%)	2023	2024	Pay (%)	Değişim (%)
Sıra	Ana Ülke Grupları	Ülke Grupları												
1	Avrupa	Avrupa Birliği 27	93.287	106.050	29,3	13,7	8.533	8.209	30,4	-3,8	70.499	72.516	32,1	2,9
		Diğer Avrupa (AB Hariç)	87.506	78.330	21,6	-10,5	5.595	4.865	18,0	-13,1	56.192	44.159	19,6	-21,4
2	Afrika	Diğer Afrika	3.412	3.076	0,8	-9,8	275	293	1,1	6,5	1.931	2.255	1,0	16,7
		Kuzey Afrika	6.099	7.291	2,0	19,5	610	672	2,5	10,1	4.817	5.282	2,3	9,7
3	Amerika	Güney Amerika	9.919	7.161	2,0	-27,8	741	817	3,0	10,3	4.804	5.868	2,6	22,1
		Kuzey Amerika	16.545	17.085	4,7	3,3	1.513	1.427	5,3	-5,7	11.558	11.641	5,2	0,7
		Orta Amerika ve Karayipler	1.421	1.496	0,4	5,3	126	111	0,4	-12,4	959	960	0,4	0,2
4	Asya	Diğer Asya	87.935	90.837	25,1	3,3	7.921	7.641	28,3	-3,5	61.862	58.089	25,7	-6,1
		Yakın ve Orta Doğu	21.346	24.824	6,9	16,3	3.147	1.689	6,3	-46,3	16.266	12.654	5,6	-22,2
5	Avustralya & Yeni Zelanda	Avustralya ve Yeni Zelanda	1.690	1.220	0,3	-27,8	90	112	0,4	24,7	903	914	0,4	1,2
6	Diğerleri	Diğer Ülke ve Bölgeler	34.552	24.597	6,8	-28,8	1.716	1.155	4,3	-32,7	17.231	11.329	5,0	-34,3
Toplam			363.711	361.967	100,0	-0,5	30.268	26.991	100,0	-10,8	247.021	225.666	100,0	-8,6

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

MAL TİCARETİ

Faaliyet İllerine Göre İhracat (İlk 5 İl, Milyon Dolar)

İl	2023 Ağustos	2024 Ağustos	Değişim (%)	Pay (%)	2022	2023	Değişim (%)	Pay (%)
İstanbul	5.109	4.782	-6,4	21,2	55.244	59.541	7,8	23,3
Kocaeli	2.356	2.833	20,3	12,6	30.618	29.817	-2,6	11,7
İzmir	2.110	1.909	-9,5	8,5	25.007	24.664	-1,4	9,6
Bursa	1.464	1.292	-11,8	5,7	17.137	17.796	3,8	7,0
Tekirdağ	1.141	1.165	2,1	5,2	13.511	12.828	-5,1	5,0

NOT: 2024 Ağustos ayına göre sıralanmıştır.

Kaynak: Ticaret Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve TÜİK

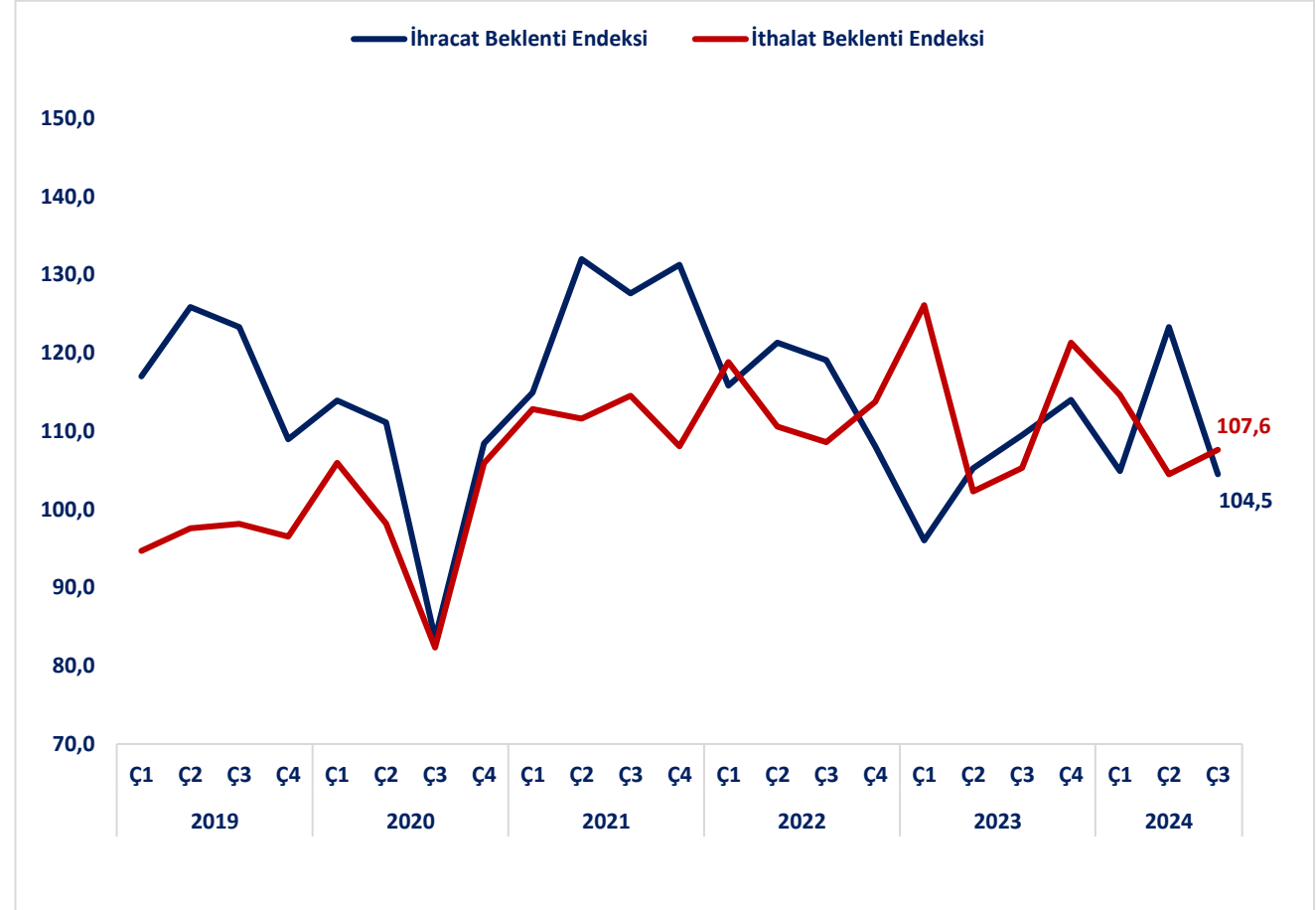
MAL TİCARETİ

Dış Ticaret Beklentisi

- 2024 yılının 3. çeyreğinde ihracat beklenti endeksi 104,5, ithalat beklenti endeksi ise 107,6 olmuştur.

Endekslerin 100'den büyük olması beklentilerin artış yönünde (iyimser) olduğunu, küçük olması ise beklentilerin azalış yönünde (kötümser) olduğunu, 100 olması ise değişim beklenmediğini (nötr) göstermektedir.

Dış Ticaret Beklenti Anketi (DTBA)

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

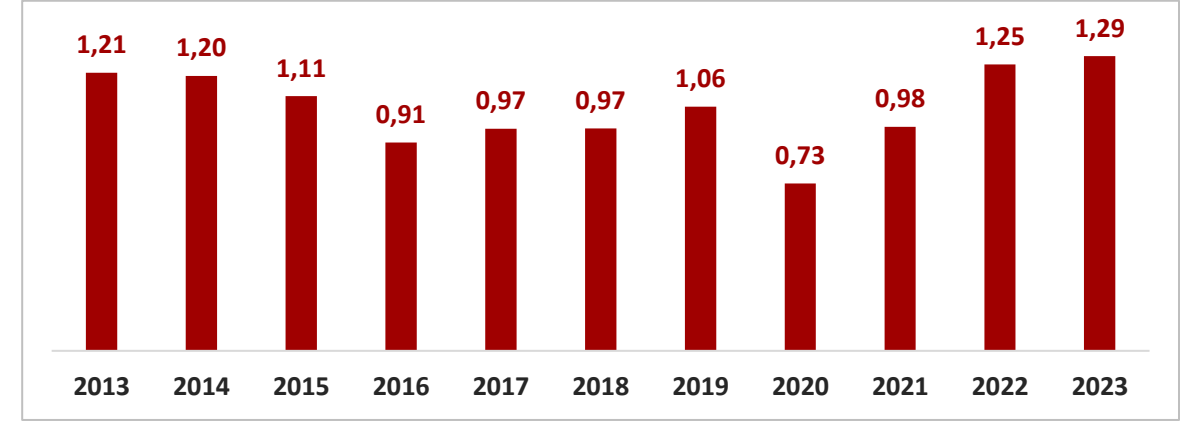
2) ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ

ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ

Türkiye'nin Küresel Hizmet Ticaretindeki Payı

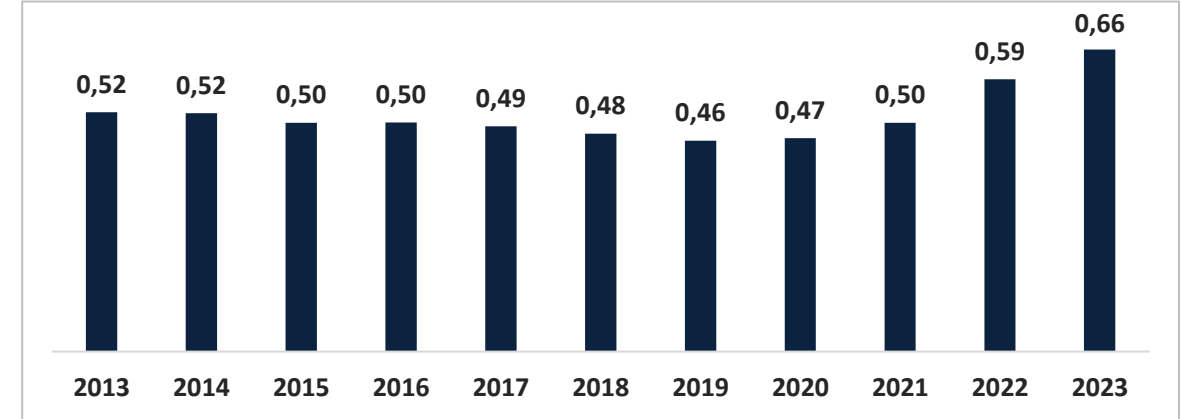
- Türkiye'nin 2023 yılı küresel hizmet ihracatındaki payı %1,29 düzeyindedir.
- Türkiye'nin 2023 yılı küresel hizmet ithalatındaki payı %0,66 düzeyindedir.

Türkiye'nin Küresel Hizmet İhracatındaki Payı (%)

Kaynak: DTÖ

Türkiye'nin Küresel Hizmet İthalatındaki Payı (%)

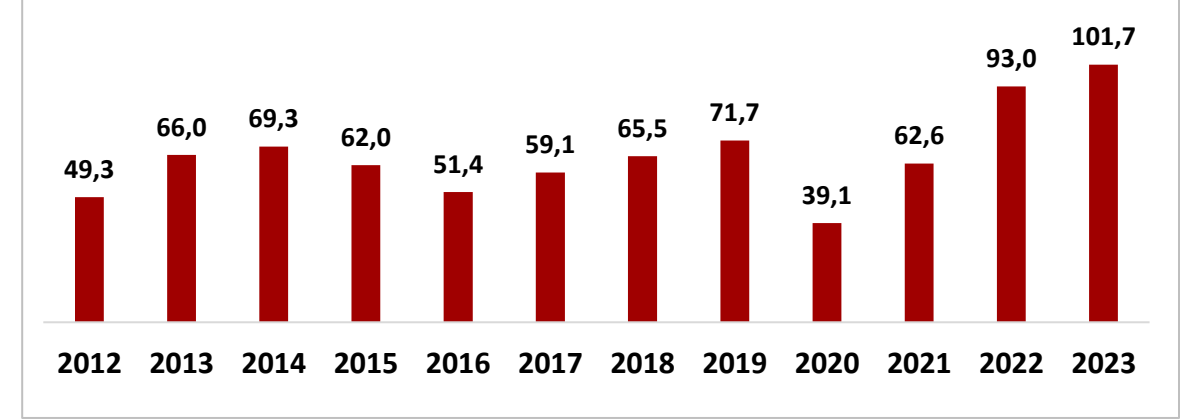
Kaynak: DTÖ

ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ

Türkiye Hizmet Ticareti

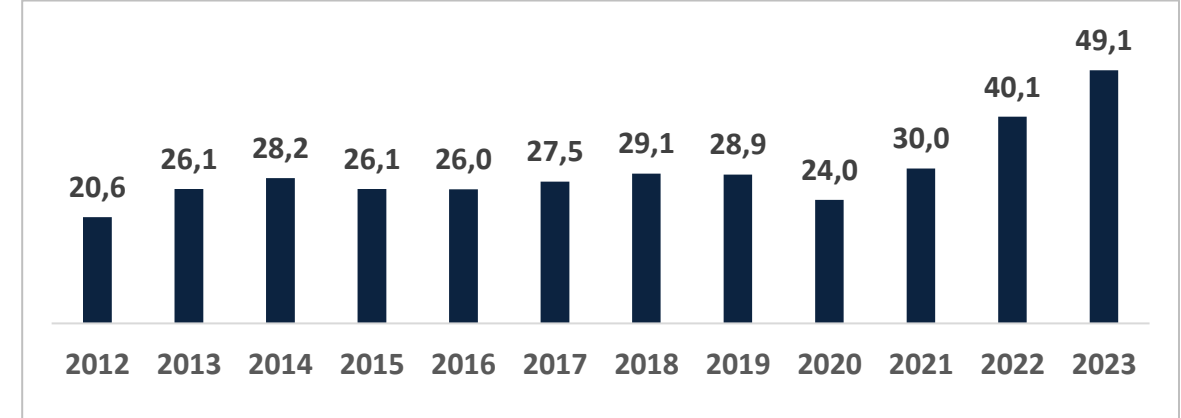
- Türkiye'nin hizmet ihracatı 2023 yılında 101,7 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.
- Türkiye'nin hizmet ithalatı ise 2023 yılında 49,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Böylelikle 2023 yılında hizmetler dengesi 52,6 milyar dolar fazla vermiştir.

Türkiye'nin Hizmet İhracatı ve Artışı (Milyar dolar)

Kaynak: TCMB

Türkiye'nin Hizmet İthalatı ve Artışı (Milyar dolar)

Kaynak: TCMB

ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ

Ödemeler Dengesi-Hizmet Kalemleri

Gelir Milyon Dolar	Haziran			Ocak-Haziran		
	2023	2024	Değişim(%)	2023	2024	Değişim(%)
Hizmetler Geliri	9.640	10.220	6,0	43.140	47.241	9,5
Taşımacılık Geliri	3.101	3.202	3,3	16.075	17.046	6,0
Seyahat Geliri	5.002	5.479	9,5	19.301	21.722	12,5
İnşaat Geliri	17	23	35,3	117	120	2,6
Sigorta ve Emeklilik	397	259	-34,8	1.618	1.513	-6,5
Finansal Hizmetler Geliri	33	30	-9,1	197	231	17,3
Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Geliri	41	46	12,2	206	210	1,9
Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetleri Geliri	310	360	16,1	1.605	2.000	24,6
Diğer İş Hizmetleri Geliri	375	447	19,2	2.140	2.438	13,9
Kişisel, Kültürel ve Eğlence Hizmetleri Geliri	20	26	30,0	155	154	-0,6
Resmi Hizmetler Geliri	47	45	-4,3	225	212	-5,8
Gider Milyon Dolar	Haziran			Ocak-Haziran		
	2023	2024	Değişim(%)	2023	2024	Değişim(%)
Hizmetler Gideri	4.435	4.617	4,1	23.119	25.840	11,8
Taşımacılık Gideri	1.499	1.636	9,1	9.020	10.185	12,9
Seyahat Gideri	701	689	-1,7	3.381	3.515	4,0
İnşaat Gideri	1	2	100,0	25	5	-80,0
Sigorta ve Emeklilik Gideri	353	346	-2,0	2.185	2.482	13,6
Finansal Hizmetler Gideri	46	48	4,3	294	303	3,1
Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Gideri	423	431	1,9	1.648	1.839	11,6
Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetleri Gideri	405	424	4,7	1.984	2.204	11,1
Diğer İş Hizmetleri Gideri	695	805	15,8	3.351	4.023	20,1
Kişisel, Kültürel ve Eğlence Hizmetleri Gideri	44	46	4,5	222	289	30,2
Resmi Hizmetler Gideri	94	105	11,7	616	637	3,4

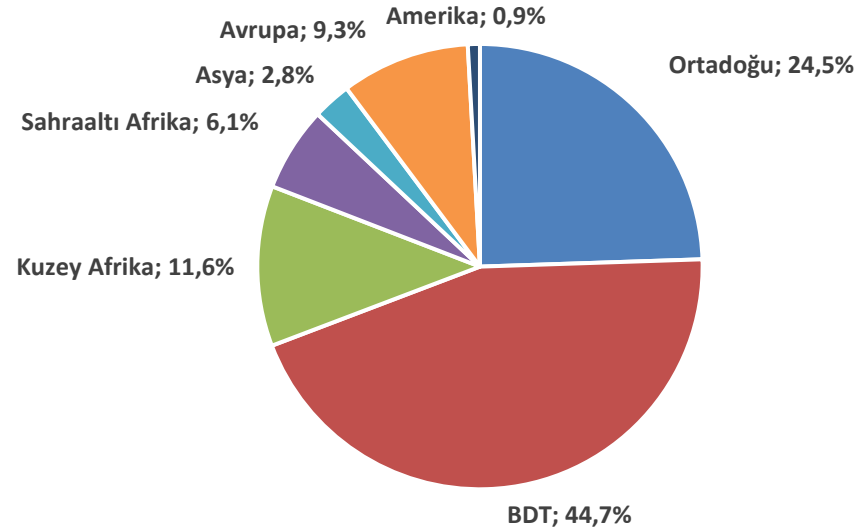
Kaynak: TCMB

ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ

Yurt Dışında Müteahhitlik Hizmetleri

- Türkiye, dünyanın en büyük 250 müteahhitlik şirketi listesinde 2023 yılında 40 Türk firmasıyla, Çin'den sonra 2. sırada yer almaktadır.

Müteahhitlik Hizmetlerinin Ülke Gruplarına Göre Dağılımı (1971-2024 Ağustos)

Yurt Dışında Müteahhitlik Hizmetleri

Yıl	Proje Sayısı	Ülke Sayısı	Proje Bedeli (Milyar \$)	Kümülatif Proje Bedeli (Milyar \$)	Ort. Proje Bedeli (Milyar \$)
1971-2002	2.425	48	49,8	49,8	0,021
2003	339	35	6,4	56,1	0,019
2004	477	36	8,6	64,8	0,018
2005	452	33	12,9	77,7	0,029
2006	577	35	22,4	100,1	0,039
2007	613	45	25,6	125,7	0,042
2008	667	39	24,7	150,4	0,037
2009	505	45	20,1	170,6	0,040
2010	632	50	23,3	193,9	0,037
2011	561	51	24,8	218,7	0,044
2012	551	49	31,7	250,4	0,058
2013	437	50	31,2	281,6	0,071
2014	360	54	26,7	308,3	0,074
2015	287	57	24,0	332,3	0,084
2016	221	56	15,0	347,3	0,068
2017	314	52	17,9	365,2	0,057
2018	388	53	22,7	387,9	0,058
2019	544	45	19,9	407,8	0,037
2020	386	42	16,9	424,7	0,044
2021	454	71	31,1	455,8	0,069
2022	506	67	20,0	475,8	0,039
2023	433	68	28,1	503,9	0,065
2024*	148	41	11,2	515,1	0,076

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

* 2024 Ocak-Ağustos dönemi verileridir.

ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ

Hizmet İhracatı Destek Program Paketi

Hizmet İhracatı Destek Program Paketi ile tüm hizmet sunum yöntemlerini içeren bir tanımlamanın yanı sıra ülkemiz hizmet ihracatını yeni bir yaklaşımla daha da ileri aşamalara taşıyacak bir sistemin oluşturulması amaçlanmıştır. Bu şekilde, bir yandan hizmet ihracatımızın artırılması sağlanırken, diğer yandan da istatistiki anlamda daha etkin bir mekanizma ile ölçüm ve performans değerlendirmesinin de yapılacağı bir yapı vücuda getirilmiştir.

5447 sayılı Türkiye Bilişim Sektörünün Uluslararasılaşması ve E-Turquality (Bilişimin Yıldızları Programı) Hakkında Karar

5448 sayılı Hizmet İhracatının Tanımlanması, Sınıflandırılması ve Desteklenmesi Hakkında Karar

5449 sayılı Yurt Dışı Lojistik Dağıtım Ağlarının Desteklenmesi Hakkında Karar

2564 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Sektörleri Markalaşma Destekleri Hakkında Karar

ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ

5448 Sayılı Hizmet İhracatının Tanımlanması, Sınıflandırılması ve Desteklenmesi Hakkında Karar

Sağlık Turizmi

Eğitim

Fuarçılık Hizmetleri

Gayrimenkul Hizmetleri

Yaratıcı Endüstriler

Spor Turizmi

Yönetim Danışmanlığı Hizmetleri

Lojistik ve Taşımacılık

Yeşil Hizmetler

Diğer Hizmetler

Yeni Bir İsim ve Kurgu

"Hizmet İhracatı" Tanımı

Uluslararası Sektörel Sınıflandırma

İlk Kez Performans Ölçümü ve İstatistik Temini

- 10 Ana Sektör
- 36 Destek Unsuru
- Sektörler Özelinde 15 Yeni Destek Unsuru

ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ

Mevcut Destek Unsurları

Tescil ve Koruma
Desteği

Pazara Giriş
Belgeleri Desteği

Acente Komisyon
Desteği

Reklam, Tanıtım ve
Pazarlama Desteği

Birim Desteği

Bireysel Katılım
Desteği

Milli Katılım
Desteği

Milli Katılım
Tanıtım Desteği

Rapor Desteği

Alım Heyeti

Ticaret Heyeti

HİSER İhtiyaç
Analizi Desteği

HİSER İstihdam
Desteği

Sanal Fuar
Organizasyon
Desteği

Yarışma ve Etkinlik
Desteği

Film Platosu ve
Stüdyosu Kullanım
Giderleri Desteği

Yurt İçi Tanıtım
Desteği

Yurt İçi Eğitim
Desteği

Hasta Yol Desteği

ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ

Yeni Destek Unsurları

Tanıtım Heyeti
Desteği

Uluslararası Öğrenci
Ofisleri Kapasite
Geliştirme Desteği

Akademisyen
İstihdam Desteği

Uluslararası
Sıralama Desteği

Yeşil Hizmetler
İstihdam Desteği

Uluslararası
Kuruluşlara Üyelik
Desteği

Prestijli Katılım
Desteği

Ürün Yerleştirme
Desteği

HİSER Tanıtım
Desteği

HİSER Sektörel
Ticaret Heyeti
Programı Desteği

HİSER Sektörel Alım
Heyeti Programı
Desteği

Fuar Alanı Yapım
Desteği

Sektörel Nitelikli
Uluslararası Yurt İçi
Fuar Organizasyon
Desteği

Yurt Dışı Fuar
Organizasyon
Desteği

Korsanla Mücadele
Giderleri Desteği

Dublaj Veya Altyazı
Giderleri Desteği

Komplikasyon ve
Seyahat Sağlık
Sigortası Desteği

Sağlık Turizmi
İstihdam Desteği

Yabancı Dil ve Sağlık
Turizmi Eğitimi
Desteği

Sağlık ve Spor
Turizmi Sektörlerinin
Geliştirilmesi Ve
Tanıtılması Desteği

Veri Tabanı Üyelik
Desteği

ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ

5447 Sayılı Türkiye Bilişim Sektörünün Uluslararasılaşması ve E-Turquality (Bilişimin Yıldızları) Programı

KAPSAM – BİLİŞİM ŞİRKETLERİ

Çerçeve mantığı ile bilişim sektörüne yönelik tüm destekler tek bir program altında üç aşamalı bir sistemde bir araya toplanmış ve Bilişim Sektörü destek kapsamı genişletilmiştir

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ

5447 Sayılı Türkiye Bilişim Sektörünün Uluslararasılaşması ve E-Turququality (Bilişimin Yıldızları) Programı

Bilişim sektörüne özgü yeni destekler eklenmiştir

Tekno Hızlandırıcı İşbirliği
Kuruluşu Proje Desteği

Uluslararası Katma Değerli
Bilişim Yüklenici Proje
Desteği

Uluslararası Teknoloji
Pazarlama Ofisleri Desteği

Hizmet Pazarlama
Platformlarına Üyelik
Desteği

Veri Merkezi Desteği

Yazılımcılar için Simülatör/
Test Ekipmanı Kiralama
Desteği

Yurtdışı Arama Desteği

Yurtdışı İhale Desteği

Yurtiçi Fuar Desteği

Yıldız Ofisleri Desteği

Ürün Yerleştirme Desteği

Yurt Dışında Yerleşik
Şirkete Ait
Oyun/Yazılım/Aracılık
Platformu Alımına Yönelik
Danışmanlık Desteği

Patent / Fikri Mülkiyet
Hakkı Alım Desteği

Yazılım/Oyun/Mobil
Uygulama Test Desteği

ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ

5449 Sayılı Yurt Dışı Lojistik Dağıtım Ağlarının (YLDA) Desteklenmesi Hakkında Karar

- YLDA: İşbirliği kuruluşları tarafından yurt dışında kurulan, satın alınan, kiralanan veya hizmet alınan ve ürünlerin dağıtım ile ilgili depolama, yükleme, boşaltma, sevkiyat, elleçleme, tehlikeli madde hizmetleri, kargo birleştirme-bölme, soğuk depolama, dağıtım vb. faaliyetlerin kümelenendirilerek gerçekleştirilebilmesi için uluslararası taşımacılık ve lojistik amaçlı düzenlenmiş, farklı taşıma modlarına (karayolu, denizyolu, havayolu ve demiryolu) etkin bağlantıları olan ve en az iki veya daha fazla modlu taşımacılık imkanlarına sahip tesisleri, bu tesisler ile entegre çalışacak dağıtım ağını ve bu ağın işletilmesine yönelik yük konsolidasyonunu sağlayarak uçtan uca tüm lojistik sürecini yönetecek bilişim ve sair sistemlerini ifade eder.

YLDA Destekleri

Destek unsuru	Destek Oranı	Destek Üst Limiti (TL)	Süre /Limit	Ön Onay
İlk Kurulum Desteği (Cep depoların ve bu ağın işletilmesine yönelik Kurulum, destek, bakım, bilişim sistemleri, teknik donanım ve dekorasyon giderleri, yatırım, ruhsat ve izin giderleri, bunlarla ilgili hukuki danışmanlık giderleri ile YSV kiralınması ve işletilmesi giderleri)	%70	60 Milyon	5 yıl	-
YLDA'ların işletilmesine ilişkin Kira/Ruhsat/Komisyon/Hukuki Danışmanlık Giderleri Desteği	İlk iki yıl %70, diğer yıllar %50	24 Milyon	5 yıl	-
Reklam, Tanıtım ve Pazarlama Desteği(Yurtdışı)	%50	3 milyon	5 yıl	2 ay
Reklam, Tanıtım ve Pazarlama Desteği	%50	1 milyon 200 bin	5 yıl	2 ay
İstihdam Desteği	İlk iki yıl %70, diğer yıllar %50 oranında (Maks. 10 kişi)	4 milyon 800 bin (Maks. Yıllık kişi başı 600 bin)	-	-
Navlun Borsası Desteği	%60	3 milyon 600 bin	-	-

D- YATIRIM ORTAMI

YATIRIM ORTAMI

Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları

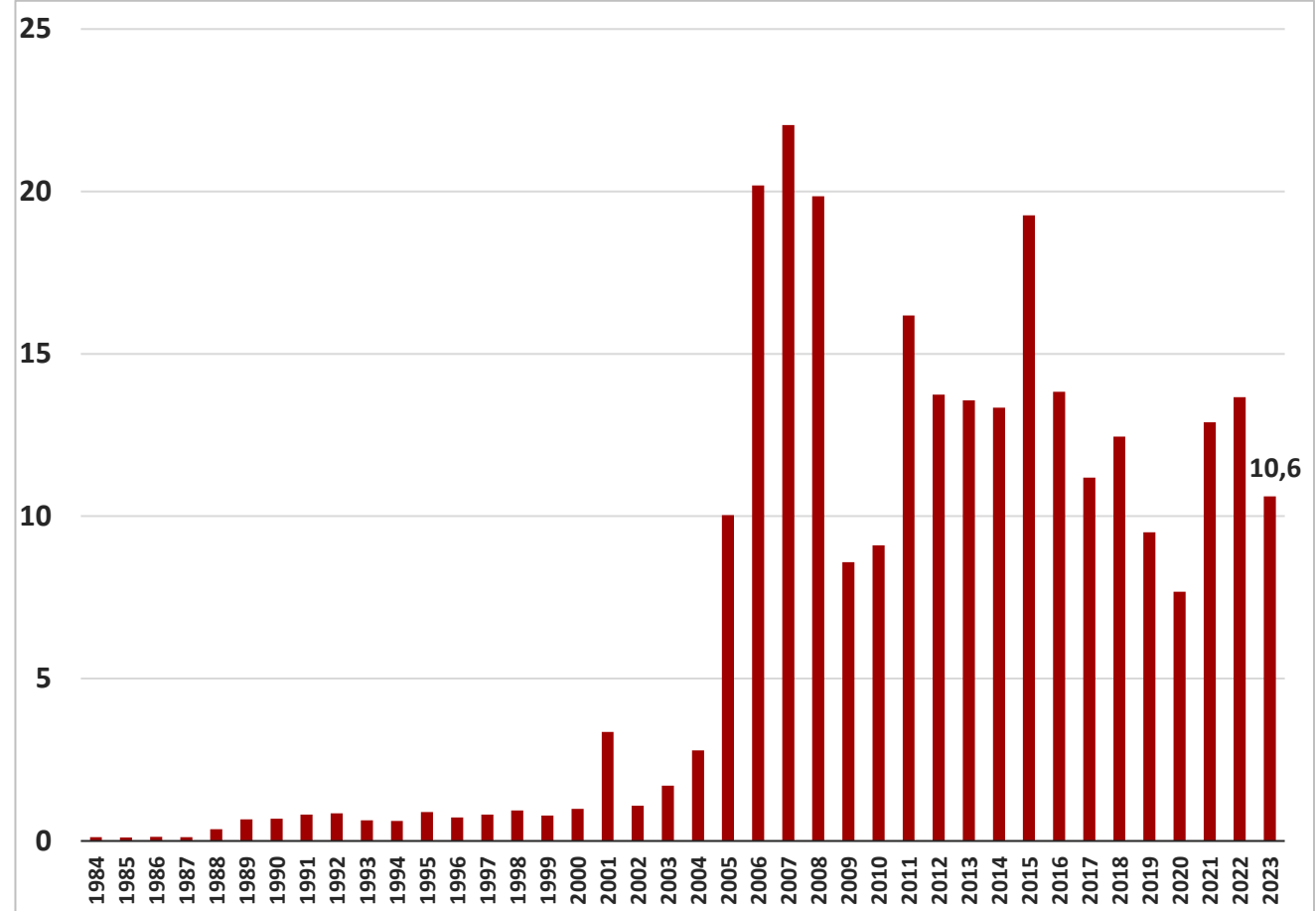
1. ABD
2. Almanya
3. Arnavutluk
4. Avustralya
5. Avusturya
6. Azerbaycan
7. B.A.E.
8. Bahreyn
9. Bangladeş
10. Belçika
11. Beyaz Rusya
12. Bosna-Hersek
13. Brezilya
14. Bulgaristan
15. Cezayir
16. Çad
17. Çek Cumhuriyeti
18. Çin
19. Danimarka
20. Endonezya
21. Estonya
22. Etiyopya
23. Fas
24. Filipinler
25. Finlandiya
26. Fransa
27. Gambiya
28. Güney Afrika Cum.
29. Güney Kore
30. Gürcistan
31. Hırvatistan
32. Hindistan
33. Hollanda
34. İngiltere
35. İran
36. İrlanda
37. İspanya
38. İsrail
39. İsveç
40. İsviçre
41. İtalya
42. Japonya
43. K.K.T.C.
44. Kanada
45. Karadağ
46. Katar
47. Kazakistan
48. Kırgızistan
49. Kosova
50. Kuveyt
51. Letonya
52. Litvanya
53. Lübnan
54. Lüksemburg
55. Macaristan
56. Makedonya
57. Malezya
58. Malta
59. Meksika
60. Mısır
61. Moğolistan
62. Moldova
63. Norveç
64. Özbekistan
65. Pakistan
66. Polonya
67. Portekiz
68. Romanya
69. Ruanda
70. Rusya
71. Sırbistan
72. Singapur
73. Slovakya
74. Slovenya
75. Sudan
76. Suriye
77. Suudi Arabistan
78. Tacikistan
79. Tayland
80. Tunus
81. Türkmenistan
82. Ukrayna
83. Umman
84. Ürdün
85. Venezuela
86. Vietnam
87. Yemen
88. Yeni Zelanda
89. Yunanistan

YATIRIM ORTAMI

Doğrudan Yabancı Yatırımlar

- 1984-2002 döneminde 14,6 milyar ABD doları olan doğrudan yabancı yatırım tutarı, 2003-2023 döneminde kümülatif olarak 262,2 milyar dolara ulaşmıştır.
- Doğrudan yabancı yatırımlarda 2023 yılı Haziran ayında 432 milyon dolar giriş gerçekleşirken 2024 yılı Haziran ayında 842 milyon dolar giriş kaydedilmiştir.

Doğrudan Yabancı Yatırımlar (Milyar ABD Doları)

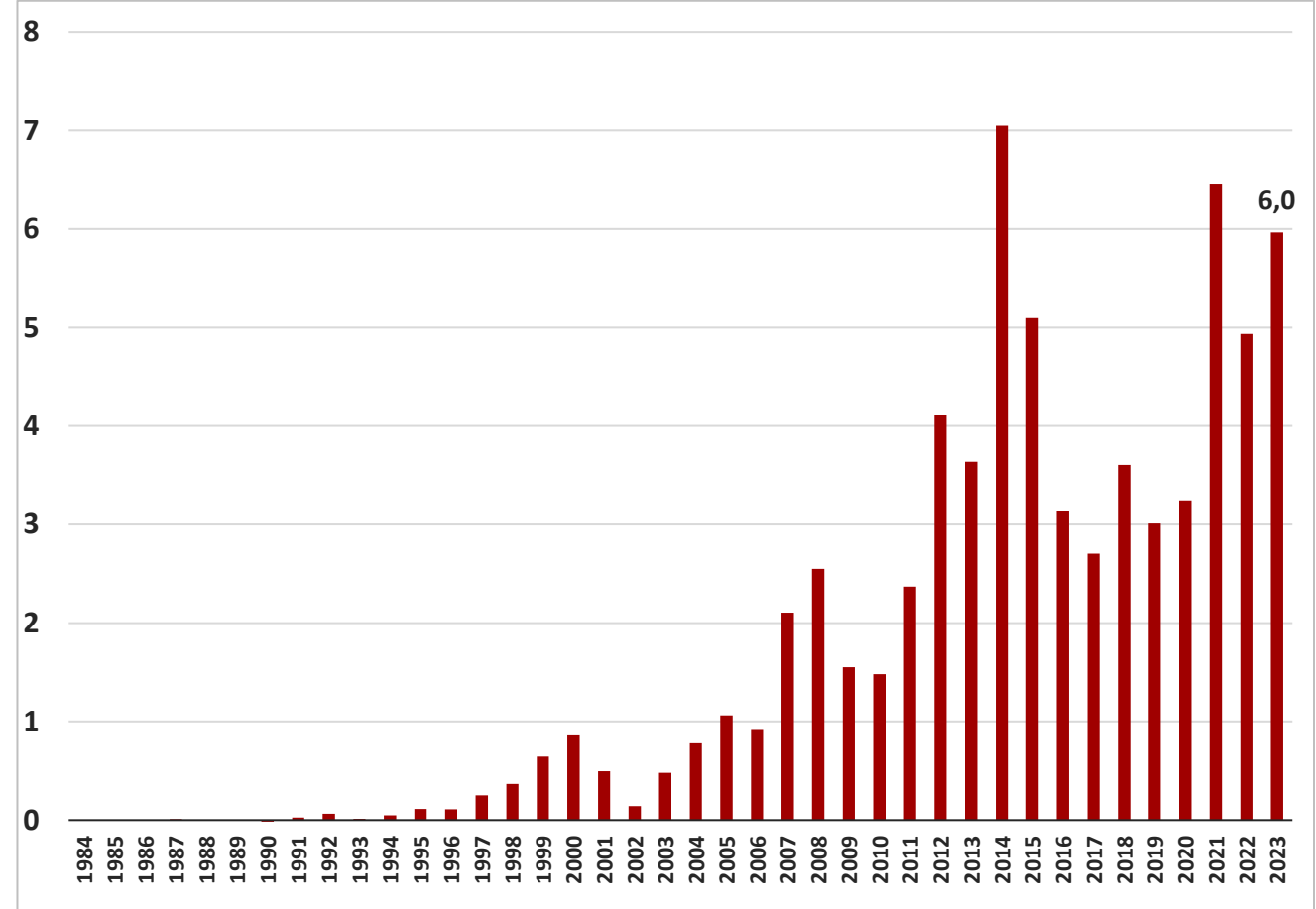
Kaynak: TCMB

YATIRIM ORTAMI

Yurt Dışına Doğrudan Yatırımlar

- Türk yatırımcıların yurt dışında gerçekleştirdiği doğrudan yatırımların toplamı, 2003'ten 2023 yılına kadar kümülatif olarak 66,2 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır.
- 2024 yılı Haziran ayında yurt dışına doğrudan yatırımlar bir önceki yılın aynı ayına göre %32 artış ile 395 milyon dolar olmuştur.

Yurt Dışına Doğrudan Yatırımlar (Milyar ABD Doları)

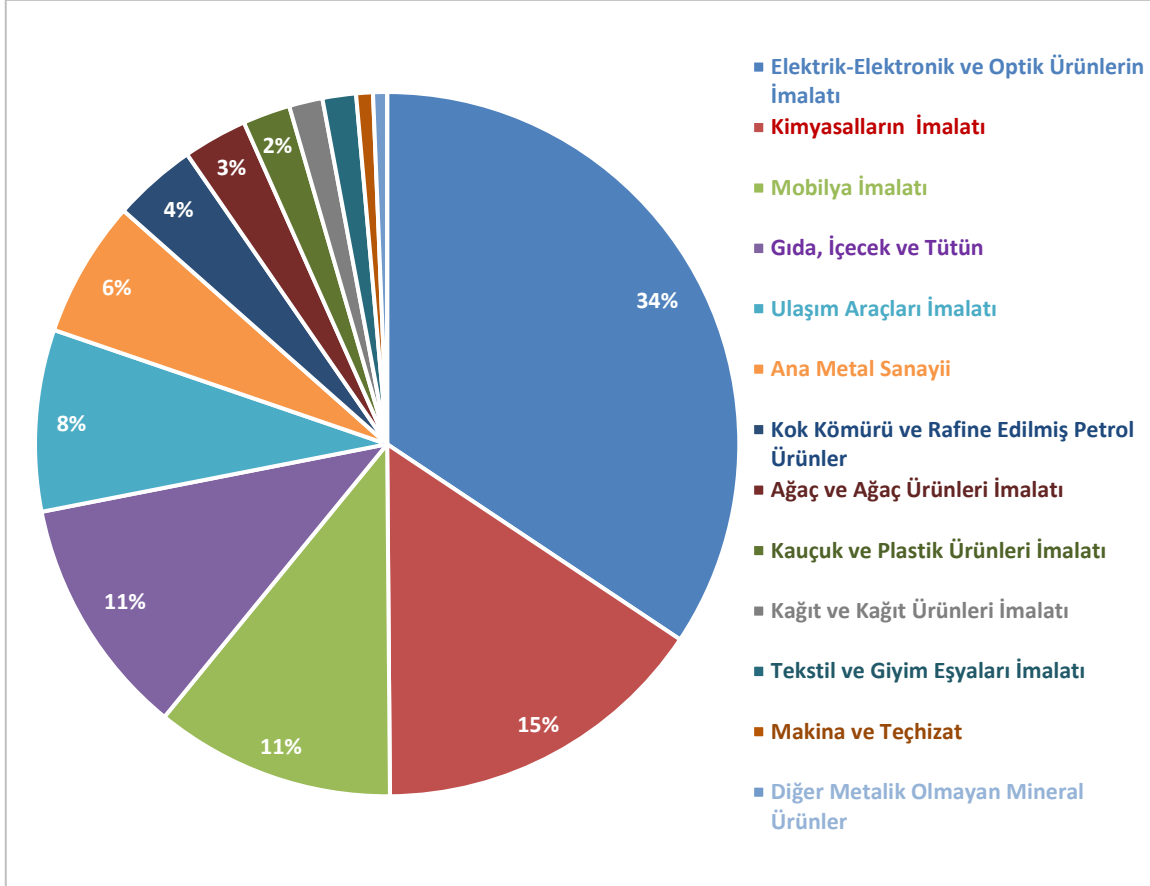

Kaynak: TCMB

YATIRIM ORTAMI

Yabancı Yatırımlar

İmalat Sanayisinde Alt Sektörlerin Payı (%) (2024 Ocak-Haziran)

Kaynak: TCMB

Yabancı Yatırımların Sektörlere Göre Dağılımı (Milyon Dolar)

SEKTÖRLER	Yıllık		Ocak-Haziran	
	2022	2023	2023	2024
TARIM SEKTÖRÜ	71	28	7	166
SINAI SEKTÖRÜ	2.099	2.373	1.219	983
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	174	171	170	171
İmalat	1.565	1.706	788	780
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	360	494	261	32
Su Temini, Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	0	2	0	0
HİZMETLER SEKTÖRÜ	4.815	3.177	1.232	1.697
TOPLAM	6.985	5.578	2.458	2.846

Kaynak: TCMB

YATIRIM ORTAMI

Doğrudan Yabancı Yatırımların (DYY) Ülkelere Göre Dağılımı (Milyon Dolar)

Sıra*	Ülkeler	2023 DDY	2024 DDY (Haziran)	2024 DYY (Ocak-Haziran)
1	İrlanda	272	139	243
2	Hollanda	1.134	109	561
3	Almanya	687	72	287
4	İsviçre	207	65	139
5	Birleşik Arap Emirlikleri	584	37	91
6	Güney Kore	32	35	39
7	Tayvan	57	21	31
8	Amerika Birleşik Devletleri	255	13	384
9	Danimarka	18	12	19
10	Çin	36	10	31
11	Lüksemburg	83	8	17
12	İtalya	59	7	63
13	İspanya	130	5	69
14	Umman	0	5	5
15	Azerbaycan	53	5	62
16	Hong Kong	50	5	38
17	Avusturya	36	3	27
18	Güney Afrika	4	3	3
19	Belçika	159	2	12
20	Japonya	111	1	2
LİSTE TOPLAMI		3.967	557	2.123
TOPLAM		5.578	561	2.846

*Sıralama 2024 Haziran ayına göredir.

Kaynak: TCMB

E- SERBEST BÖLGELER

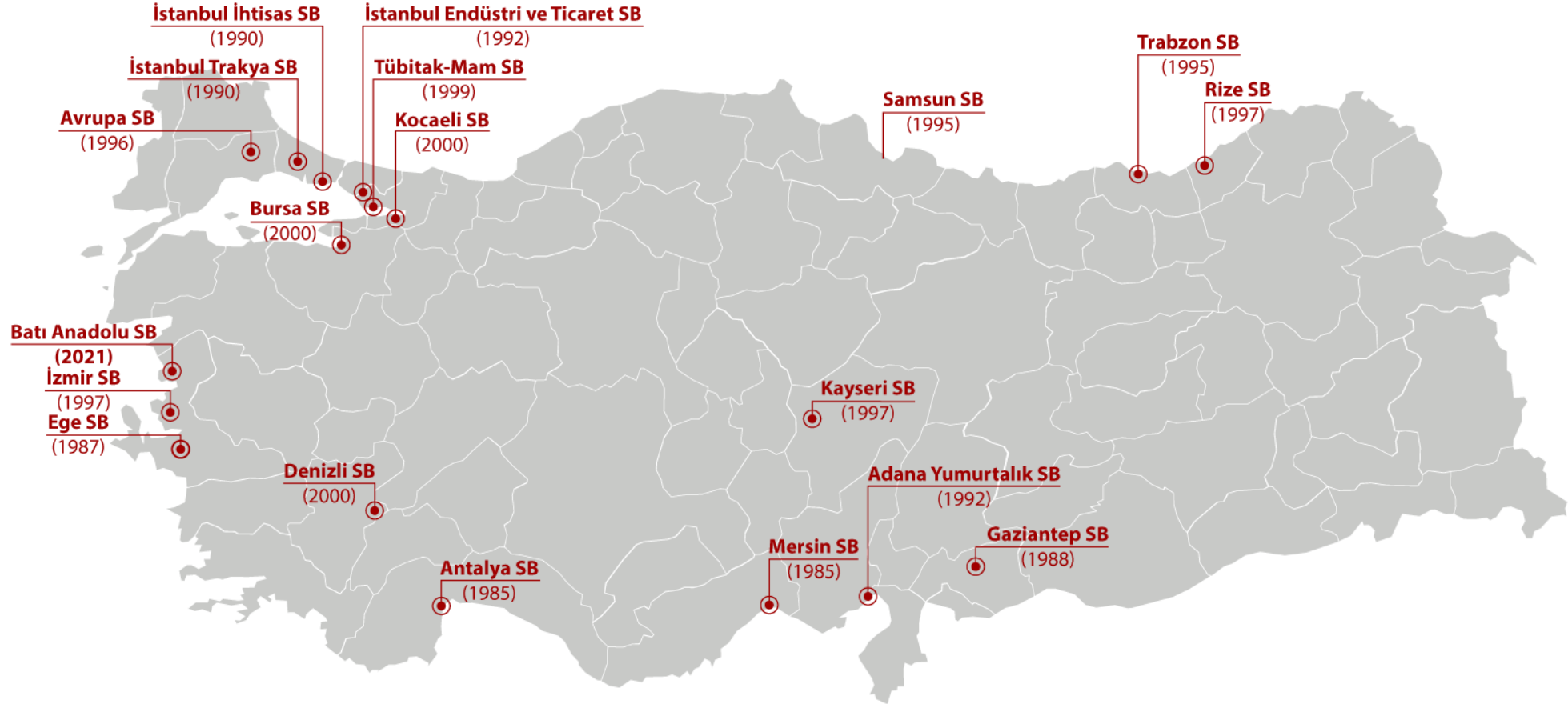
SERBEST BÖLGELER

Serbest Bölgelerin Sağladığı Avantajlar

- Üretici Kullanıcılar İçin Vergi Avantajlarından Yararlanma İmkânı
- Orta ve Uzun Vadede Geleceği Planlayabilme İmkânı
- Kâr Transferi İmkânı
- Ticaret Kolaylığı İmkânı
- Gümrük Vergisi Prosedüründen Arındırılmış Ticari Faaliyet İmkânı
- AB ve Gümrük Birliği Kriterlerinin Gerektirdiği Serbest Dolaşım Belgelerinin Temini İmkânı
- Eşitlik Prensibi
- Zaman Kısıtlaması Bulunmaması
- Pazar İhtiyaçlarına ve Şartlarına Göre Serbestçe Belirlenecek Ticari Faaliyet İmkânı
- Gerçekçi Bir Enflasyon Muhasebesi İmkânı
- Yerli ve Yabancı Tüm Pazarlara Erişim İmkânı
- Azaltılmış Bürokratik Prosedür ve Dinamik İşletme Yönetimi
- Stratejik Avantaj
- Her Türü Ticari ve Sınai Faaliyete Uygun ve Ucuz Altyapı İmkânı
- Tedarik Zinciri İmkânlarından Yararlanma Kolaylığı

SERBEST BÖLGELER

Ülkemizdeki Serbest Bölgeler

- Serbest Bölgelerde 2024 yılı Ağustos ayı itibarıyla 95.534 kişiye istihdam sağlanmıştır.

SERBEST BÖLGELER

İhtisas Serbest Bölgeleri

- Ülkemizin Ar-Ge, katma değer ve yüksek teknoloji içerikli mal ve hizmet ihracatı payının artırılması amacıyla Bakanlığımızca İhtisas Serbest Bölgeleri projesi hayata geçirilmiştir.
- Bu kapsamda, 20/02/2020 tarihinde İstanbul İhtisas Serbest Bölgesi ilan edilmiştir.
- İhtisas Serbest Bölgelerinde 2635 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile yazılım ve bilişim sektöründe olgunlaşmış ve ihracata yönelmek isteyen Ar-Ge yoğun, yüksek katma değerli, inovasyon ve teknoloji odaklı yatırımlara daha geniş imkânlar ile istihdam ve kira destekleri sağlanmaktadır.
- Bu bölgelerde yazılım ve bilişim sektörlerinde yapılacak yatırımlar öncelikli yatırım konuları arasına alınmış ve 5. bölge yatırım teşviklerinden yararlanmaları sağlanmıştır.

SERBEST BÖLGELER

Serbest Bölgelerin Ticaret Hareketleri (Milyon ABD Doları)

Milyon Dolar	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024**
Yurt içinden Bölgelere	2.887	2.732	2.205	2.125	2.376	2.563	2.665	2.574	3.466	3.808	3.870	2.318
Bölgelerden Yurt dışına	7.701	7.958	7.494	7.041	7.525	8.147	7.978	7.727	9.755	11.431	12.655	7.929
Yurt dışından Bölgelere	7.490	7.059	6.550	5.868	6.404	6.453	5.633	7.028	7.073	11.155	9.278	5.066
Bölgelerden Yurt içine	5.162	4.683	4.012	3.999	4.073	3.766	3.379	4.729	4.325	6.430	5.063	2.578
*TOPLAM TİCARET HACMİ	23.240	22.432	20.261	19.033	20.378	20.929	19.656	22.058	24.618	32.823	30.866	17.891

2024 Ocak-Ağustos döneminde serbest bölgelerde gerçekleşen ticaret akışlarının yönlerine göre toplamı 17,9 milyar dolar olmuştur.

Kaynak: Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü

**Ticaret akışlarının yönlerine göre toplamı, ** 2024 Ocak-Ağustos dönemi verilerini kapsamaktadır.*

SERBEST BÖLGELER

Serbest Bölgelerde Sektörel Yoğunlaşma

İstanbul İhtisas Serbest Bölgesi	Hizmet ve Yazılım
Antalya Serbest Bölgesi	Yat İnşa, Medikal
Kocaeli Serbest Bölgesi	Gemi İnşa
Avrupa Serbest Bölgesi	Hazır Giyim
Mersin Serbest Bölgesi	Hazır Giyim
Bursa Serbest Bölgesi	Otomotiv
İzmir Serbest Bölgesi	Deri
TÜBİTAK – MAM Teknoloji Serbest Bölgesi	AR-GE
Adana Yumurtalık Serbest Bölgesi	Gemi Tamir ve Bakım

Kaynak: Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü

F- İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU VE ÇOK TARAFLI TİCARET

İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU VE ÇOK TARAFLI TİCARET

Ticari İlişkiler

- **İkili Ticari İlişkiler**
 - Avrupa, AB Harici Avrupa, Asya-Pasifik, Avrasya, Orta Doğu, Afrika, Amerika
 - Ülkemizin **125 ülke ile Karma Ekonomik Komisyon (KEK)**, 19'u AB üye ülkeleri olmak üzere **27 ülke ile Ekonomik ve Ticari Ortak Komite (ETOK-JETCO)** mekanizması mevcuttur.
- **Bölgesel Ticari İlişkiler**
 - AB, EİT, D8, KEİ, İİT, İSEDAK, Türk Devletleri Teşkilatı
- **Çok Taraflı Ticari İlişkiler**
 - DTÖ, G20, BM, DGÖ, OECD

İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU VE ÇOK TARAFLI TİCARET

Türkiye'nin STA ve TTA'ları

YÜRÜRLÜKTEKİLER	
STA	
EFTA (1992) Revize EFTA (2021)	Sırbistan (2010) Ek Protokoller (2019)
İsrail (1997)	Karadağ (2010) Ek Protokoller (2022)
Kuzey Makedonya (2000)	Şili (2011)
Bosna Hersek (2003) Revize Bosna H. (2021)	Morityus (2013)
Tunus (2005)	G. Kore (2013) Yatırım ve Hizmetler (2018)
Filistin (2005)	Malezya (2015) Ek Protokol (İç onay)
Fas (2006)	Moldova (2016)
Mısır (2007)	Faroe A. (2017)
Arnavutluk (2008)	Singapur (2017)
Gürcistan (2008) Ek Protokoller (İç onay)	Kosova (2019)
Birleşik Krallık (2021)	Venezuela (2020)
Birleşik Arap Emirlikleri (2023)	

YÜRÜRLÜKTEKİLER	
TTA	
İran (2015)	Azerbaycan (2021) Ek Protokol (İç Onay)
Pakistan (2023)	Özbekistan (2023)

MÜZAKERELERİ TAMAMLANANLAR	MÜZAKERELERİ DEVAM EDENLER
STA	STA/TTA
Lübnan	Japonya
Katar	Tayland
Sudan	Endonezya
Ukrayna	TTA
	Moritanya

Yürürlükte: 23 STA ve 4 TTA

Müzakere Süreci Tamamlanan: 4 STA

Müzakere Süreci Devam Eden: 3 STA ve 1 TTA

İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU VE ÇOK TARAFLI TİCARET

G20 Dönem Başkanlığı

- G20 ülkeleri ABD, Almanya, Arjantin, Avrupa Birliği, Avustralya, Brezilya, Çin, Endonezya, Fransa, Güney Afrika, Güney Kore, Hindistan, İngiltere, İtalya, Japonya, Kanada, Meksika, Rusya, Suudi Arabistan ve Türkiye'den oluşmaktadır.
- G20 ülkeleri, dünya ekonomisinin %80'ini; küresel ticaretin %75'ini ve dünya nüfusunun yaklaşık üçte ikisini temsil etmektedir.
- G20 Dönem Başkanlığı her sene bir üye ülke tarafından yürütülmektedir. 2020 yılında Dönem Başkanlığını Suudi Arabistan yapmıştır. 2021 yılında G20 Dönem Başkanlığını İtalya yürütmüştür. 2022 yılında Dönem Başkanlığını Endonezya yürütmüştür. 2023 yılında ise G20 Dönem Başkanlığını Hindistan yürütmüş olup, 2024 yılı Başkanlığını Brezilya yürütmektedir. 2025 yılı Başkanlığını ise Güney Afrika yürütecektir.

İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU VE ÇOK TARAFLI TİCARET

Türk Devletleri Teşkilatı

Türk Devletleri Teşkilatı'na Üye Ülkeler

Üye Ülkeler	
	Azerbaycan
	Kazakistan
	Kırgızistan
	Özbekistan
	Türkiye
Gözlemci Ülkeler	
	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
	Macaristan
	Türkmenistan

Üye ve Gözlemci Ülkelerin Ekonomik Göstergeleri (2022)

Ülkeler	GSYH (Milyar \$)	Reel GSYH Artış Oranı(%)	Mal İhracatı (Milyar \$)	Mal İthalatı (Milyar \$)
Üye Ülkeler				
Azerbaycan*	69,9	4,6	40,8	13,5
Kazakistan*	225,8	3,2	84,4	50,0
Kırgızistan*	11,1	7,0	2,3	4,3
Özbekistan*	80,4	5,7	19,3	30,7
Türkiye	905,5	5,6	254,2	363,7
Gözlemci Ülkeler				
KKTC**	3,4	4,0	0,1	1,3
Macaristan*	168,3	4,9	148,9	158,0
Türkmenistan*	78,0	1,8	10,6	4,0

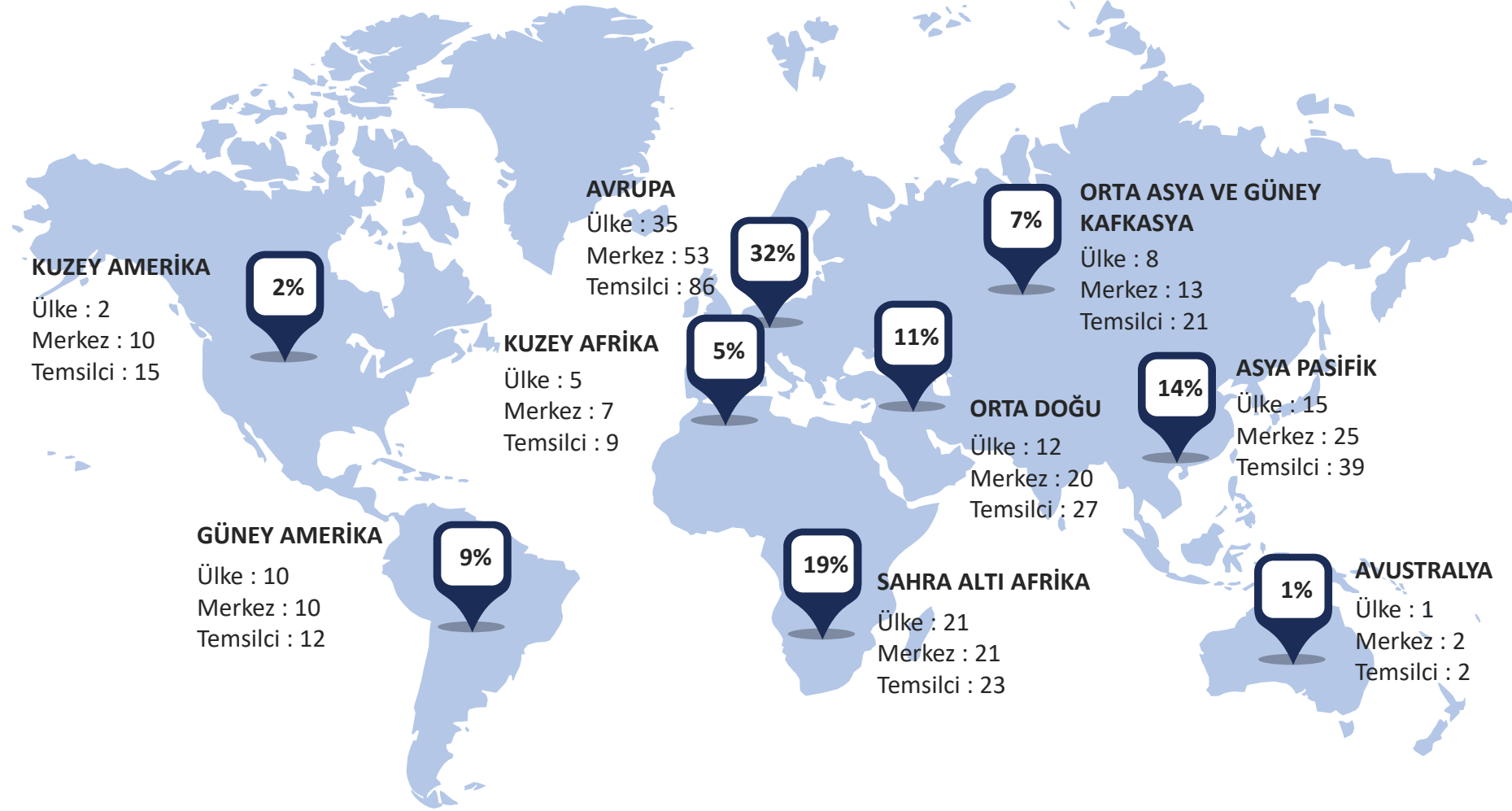
Kaynak: Trademap, IMF, Kıbrıs Türk Ticaret Odası, KKTC Merkez Bankası, Türk Cumhuriyetleri Ekonomik Görünümü

*Tahmin Verileri

**2021 yılı verileri

İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU VE ÇOK TARAFLI TİCARET

Ticaret Bakanlığı Yurt Dışı Teşkilatı

Hâlihazırda **109** Ülke, **161** Merkez'de (**3**'ü Daimi Temsilcilik) **234** Ticaret Müşaviri/Ataşesi görev yapmaktadır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

TURKIYE
YUZYILI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN YÜZÜNCÜ YILI